

REFACȚIA
Deak Ferencz-utca nr. 20.
DONAMENTUL
Pe un an ..... cor.
Pe jumătate an ..... cor.
Pe 1 luna ..... cor.
N-rii de Distribuție pe an 4
contabile.
Pentru România și America
.....
Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca nr. 20.
—
INSERTIUNILE
de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.
—
Manuscripte nu se
înapoiază.
—
Telefon oraș și comitat 502.

Apel către alegătorii români din Ungaria.

Frați Români!

Iară suntem chemați la urna electorală!

Mare și grea datorință cetățenească avem să împlinim, de aceea comitetul executiv electoral vine cu acest apel către toți membrii partidului nostru, spre lămurirea situațiunei și spre orientarea în preajma alegerilor dietale.

Dacă politica țării ar fi avut o evoluțiune normală, am fi convocat conferința electorală a partidului. Inșă, precum în deobște este cunoscut, dezvoltarea evenimentelor politice a luat un curs anormal, și s'a statornicit o încurcătură cu sfârșituri neprevăzute, numiți criză politică, — ne aflăm între împrejurări silnice, cu vremea scurtă și cu pregătirile neamănat de lipsă pentru lupta electorală, ce ni-se impune, putem zice, că prin surprindere, și așa suntem nevoiți a abdice de planul a convoca conferința electorală.

Aceasta de altfel o putem face cu atât mai ușor, pentru că în privința programului național, și în ceea ce privește ținuta principială și tactică a partidului nu s'a ivit nici o strămutare, nici un moment, care să reclame o nouă deciziune a conferinței naționale.

Enunțăm, că partidul nostru național stă neclintit pe temelii programului său politic și pe baza acestui program intrăm în noua luptă electorală.

Constatăm cu mândrie, că unul dintre punctele principale din programul național, accentuat și în proiectul de adresă al deputaților nostri naționaliști, **sufragiul universal** fără restrângere și secret, a aflat în sfârșit și apărarea **Coroanei**, și toate partidele politice din țară, vrând — nevrând, trebue să se preocupe de el, iară guvernului actual i-a fost impus în mod expres realizarea lui, așa, că scopul de căpetenie al acestui **guvern de tranziție** este alcătuirea reformei electorale pe temelii **votului universal**.

Astfel chemarea principală a parlamentului ce se va alege acum, va fi crearea unei legi electorale, așa că prin aceasta reformă să se poată apoi convoca o dietă nouă, care fiind expresiunea opiniunii publice a cetățenilor țării, să fie competentă a rezolva chestiunile de mare însemnătate pantru patrie, pentru armată, pentru bunăstarea cetățenilor și pentru bunul mers al afacerilor publice politice.

În special așteptăm dela o Dietă astfel alcătuită, rezolvirea dreaptă, echitabilă a chestiunii naționalităților, **fără de care nu poate fi vorbă de pace, de progres, de bunăstare obștească în patria noastră poliglotă, Ungaria. De aceea o lege electorală, care ar aduce favoruri și foloase politice exclusiv numai unei rase, în paguba naționalităților nemaghiare, nu numai că ar fi nepatriotică, în detrimentul țării, ci ar fi de dreptul batjocorirea ideilor sfinte de libertate, dreptate și egalitate a cetățenilor din aceeași patrie.**

Va pricepe prin urmare fiecare membru sincer al partidului național, că aci e vorba de drepturile cele mai sfinte ale popoarelor, de libertatea, de viața politică a cetățenilor.

Urmează deci ca o mare și grea datorință pentru fiecare membru al partidului nostru național să-și deie bine seamă, că dela purtarea lui la alegerile ce ne stau înainte atârână soarta lui, a familiei românești, a neamului întreg!

Ora deșteptării sună, frați alegători și pentru poporul românesc, și când e chemat la alegere, știe, că dela votul seu atârână politica țării,

mergerea spre bine sau căderea spre rău a vieții sale.

Ne adresăm prin urmare cu toată încrederea, către DVoastră, cu frățeasca rugare, ca numai pe candidatul partidului nostru național să dați votul!

În această luptă grea, pentru drepturile noastre sfinte naționale, avem ca tovarăși credincioși pe frații Sârbi și Slovaci, așa, că pe lângă interesele comune, pentru cari ne luptăm cu puteri unite, fiecare partid își are și își rezervă programul seu propriu de acțiune politică, liber și neatârnat. Ni se impune deci ca în cercuri electorale amestecate să ne ajutăm împrumutat.

Iară în cercuri, unde nu ar fi candidat național, numai aceluia să-i dați încredere prin votul DVoastre, carele va fi delegat din partea direcțiunii electorale a comitetului, constituit cu sediul în Arad, precum veți afla din avizul publicat în toate foile noastre naționale.

Noi ne-am îngrijit ca pentru fiecare cerc electoral să putem recomanda un candidat vrednic de încredere, carele în înțelegere cu factorii locali competenți, să susțină cu demnitate steagul partidului național, spre binele și cinstea iubitului nostru popor românesc.

Lista candidaților se va publica în foile naționale.

Înainte, fraților, cu bărbătească hotărâre la împlinirea datoriței noastre naționale-politice!!!

Înainte cu Dumnezeu!

Christos a înviat!

Budapesta, 10 Aprilie 1906.

Comitetul electoral executiv
al partidului național român.

În fața alegerilor.

În deplină înțelegere și cu o înstăfălire care — nu ne îndoim — va avea o urmare bine-ăcătorească asupra alegerilor din comitatul nostru, în sfatul ce s'a ținut Miercuri după amiază sub conducerea d-lui M. Veliu și în înțelegere cu bărbății runtași din cercuri cât și a celorlalți luptători chemați a se rosti, în comitatul nostru candidați au fost:

Dr. Nicolau Oncu la Iosășel.

Dr. Ioan Suciu la Boroș-Ineu.

Ioan Russu-Șirianu la Chișineu.

Vasilie Goldiș la Radna.

Dr. Ștefan C. Pop la Șiria.

Dr. Iustin Marșieu la Sântana.

Dr. Aurel Novac la Pecica.

Fără a scădea din însemnătatea celorlalți, ne simțim plăcut îndemnați a ne arăta bucuria asupra candidării d-lui Dr. N. Oncu. Rar o candidatură a fost primită mai cu mare înstăfălire.

Jertfa ce a făcut-o domnul Oncu primind să între în luptă aprigă acum când e mai mult bătrân decât tânăr, a făcut pe toți să ne descoperim ca-

pul și mulțumire să aducem că șirul deputaților români va fi întărit cu un bărbat îndărătul căruia stă o viață întreagă petrecută în luptă rodnică și cinstită, un bărbat cu europeană cultură și cu o inimă plină numai de dorul fericirii neamului românesc. Nu numai pentru viața comitatului nostru, dar pentru întreaga românie faptul acesta este de mare însemnătate politică.

INVIEREA.

Sfânta, luminoasă și marea zi a învierii Domnului și a Mântuitorului nostru n'a fost nici odată sărbată de Români cu atât de fioroasă religiozitate ca azi, când cele trei milioane de frați din regatul ungar ai lor se sbat între frică și nădăjduire și se întreabă cu inima îndeștată: Ce are să aducă ziua de mâine? — sosit-a ora mântuirii? — dreptatea pentru noi de atât amar de timp înmormântată, va învia ea acum!?

Mari au fost, multe, felurite și grele nedreptățile ce li-s'au făcut, și nu e nicăiri pe fața pământului suflet de Român, care să nu fi luat parte la durerile lor: întregul neam românesc a fost prin suferințele lor ținut în frământare necontentită. Fi-vor ei acum în stare să se avânte și să se îmbărbăteze, ca să-și asigureze traiul cu bine și să-i redea neamului liniștea!?

Ani de zile de arăidul s'a făgăduit meru, că se vor lăa în viața statului ungar garanții mai sigure prin crearea unei legi electorale europenești, fără de care dreptatea nu e cu puțină: crease-va în zăvăr acum o asemenea lege? Înțeleg-vor oamenii de stat ai Ungarici, că nu e în interesul poporului maghiar, ca prin acte de rea credință să fie în conflict cu cel român? Se va pune de astă-dată capăt luptei grele, în care de atâta timp ne mistuim cele mai bune puteri?

Un singur lucru e neîndoios: că Românii din țările Coroanei ungare ei înșiși prin sine au să-și croiască soarta.

Nu are nimeni să-i iubească, dacă ei nu se iubesc între dânșii; nimeni nu poate să aibă încredere într'nșii, dacă nu au încredere în sine înșiși; nu are să fie nimeni seamă de voința lor, dacă ea nu e în sufletele tuturor a ceeași și nestrămutată: acum e, acum ori nici odată, timpul să se unească cu frățească dragoste într'un singur gând și într'o singură voință!

Zăvistia și vrajba e în firea românească și nu suntem noi Românii nici mai buni,

nici mai răi decât alți oameni, dacă ne-am desbinat în silințele noastre spre binele neamului, căci mari sunt deosebiri de vederi și de simțăminte, pe care educațiunea le-a produs între noi. Acum însă, la vreme de greu cumpănă, aceste deosebiri trebuie să dispară, pentruca toți să ne perdem în noianul cel mare al neamului.

Nu suntem noi cei azi în viață decât o verigă din lanțul necurmat al vieții românești, continuatori ai lucrării începute de bunii și urmate de părinții noștri, și rostul nostru e să ducem cu pietate și cu inimă curată mai departe lucrarea aceasta: umblând în căile croite de dâșii și voind ceea ce dâșii au voit, nu ne putem desbina și suntem acoperiți de autoritatea lor cea sfântă pentru marile masse ale poporului nostru.

Intocmai precum în sfânta zi de Paști aceluși Dumnezeu ne închinăm și pe același Mântuitor îl preamărim, întocmai precum în același fel ne îndreptăm rugăciunile spre cer, cu aceiași pietate avem să ne aducem aminte de cei ce s'au luptat și au suferit pentru mântuirea neamului nostru și să dăm tot ceea ce e mai bun în noi, ca voința lor să se împlinească. Și întocmai precum ei nu pentru sine înșiși, ci pentru ușurarea sorții noastre au ostenit, noi să aducem jertfe, pentruca astfel copii și nepoții noștri să aibă o soartă mai bună decât aceea de care noi am avut parte.

O picătură e fiecare dintre noi în noianul cel mare al vecinic viului și mereu premeritului popor românesc: dacă așa ne vom socoti, învia-va dreptatea și va stăpâni asupra tuturor.

Românii și Germanii.

De Eugen Brote.

Idea de stat maghiar național, înscrisă ca principiu politic în programele guvernelor și partidelor politice maghiare, a trebuit în mod firesc se deee naștere ideii alianței popoarelor nemaghiare din Ungaria. Teoria statului maghiar național este o declarațiune de războiu din partea Maghiarilor tuturor celorlalte popoare din țară, și fie-care din aceste a fost constrâns se iese o pozițiune de apărare. Față cu puterea statului, pusă în serviciul maghiarizării, se înțelege, pozițiunea de apărare a fie-cărui popor asuprit în parte era mai mult sau mai puțin slabă, și în această luptă inegală guvernele ungare reportau ușor victorii. Este deci prea firesc ca popoarele atacate și asuprite să se gândească și se tindă la unirea puterilor lor pentru o apărare mai cu succes a intereselor lor culturale primejduite.

Nu ne-am propus de astădată ca se urmărim demersurile ce s'au făcut în interesul acestei uniri, nici se constatăm cauzele cari au contribuit ca ea, deși atât de firească, se producă totuși numai neînsemnate și puține rezultate reale și practice. Fără multe cercetări și argumentațiuni însă reese dela sine, că primejdia nu formează ea singură o bază suficientă pentru unirea popoarelor,

și că situațiunea Germanilor, a Slovacilor, a Sârbilor și a Rutenilor nu este aceeași, nici în ceea ce privește pe fie-care popor în parte, nici în ceea ce privește raporturile între sine și cu Românii în deosebi. Dintre toate popoarele Ungariei Germanii sunt mai înaintați în cultură; ei au numărul cel mai mic de analfabeți; ei sunt intemeietorii mai tuturor orașelor din țară; au o situațiune economică înfloritoare; și fac parte din o națiune europeană mare și puternică, care se află astăzi în fruntea progresului omenesc. Cu aceste însușiri, Germanii nu intră în concurență cu nici unul din popoarele Ungariei, se ridică sus și ocupă o pozițiune distinsă.

Politica lor națională a fost și este intemeiată pe un patriotism leal și pe alipirea și credința către casa domnitoare. Cu nici unul din popoarele nemaghiare Români nu vin în atingere așa înținsă ca cu Germanii. În cele 18 comitate, cari formează teritoriul limbei românești locuiesc aproape $\frac{2}{3}$ din poporul german și alături de 2 $\frac{1}{2}$ milioane Români stau $\frac{1}{2}$ milion Germani, așa că ambele popoare la un loc constituiesc pe acest teren, care cuprinde aproape o treime a țării întregi, $\frac{3}{4}$ a populațiunii. Dacă mai adaugem pe lângă aceste 18 comitate și comitatele Maramurăș, Ugocia și Torontal, locuite de aproape 200.000 Români, numărul Germanilor cari locuiesc împreună cu Românii se sporește încă cu un pătrar de milion.

Acest raport teritorial între Germani și Români devine și mai remarcabil, când ținem samă, că populațiunea slavă printre Români în cele 18 comitate nu ajunge nici la 5%. Este evident, că în asemeni împrejurări se crează o mulțime de afaceri comune între Germani și Români, în viața de toate zilele, la comună, la județ și pe întreg tărâmul larg al politice și al economiei.

Pe cât de firească și de necesară este unirea popoarelor nemaghiare, pe atât de firesc și de necesar este ca Români și Germanii să se apropie unii de alții să se înțeleagă înainte de toate ei între dâșii, ei, cari stau în raporturi teritoriale atât de strânse și au atât de multe și de importante interese comune.

O alianță germano-română n'ar corespunde numai unor scopuri și interese locale, ci ar avea totdeauna o importanță incalculabil de mare pentru statul ungar și pentru întreaga monarchie habsburgică. Germanii și Români la un loc, peste 5 milioane suflete, ar reprezenta mai mult, decât a patra parte din numărul populațiunii țării. Dar mai presus de acest număr respectabil ar stă principiile politice, de cari de secolii sunt străbătute și conduse ambele popoare, ar stă inteligența, energia și puterea lor de acțiune. Slăbiciunile unui popor s'ar paraliză prin virtuțile celui alt și s'ar creă astfel o putere, care ar determina soarta viitoare a statului ungar. La alegerile generale Germanii uniți cu Românii ar trimite — sub ori ce regim electoral — un număr însemnat de reprezentanți, cari prin inteligența lor, prin patriotismul lor și prin rezoluțiunea lor solidară

ar împedea pentru toate timpurile ca șovinismul maghiar să împingă prin răstăcirile sale statul în prăpăștiile, în care a înfundat astăzi. O unire între Germani și Români ar exista și o influență binefăcătoare și asupra raporturilor cu celelalte popoare nemaghiare din țară.

Dacă Românii nu stau în raporturi teritoriale cu popoarele slave, Germanii din contră au aceste atât cu Slovacii cât și cu Sârbii. Printre 1 $\frac{1}{2}$ milioane Slovaci locuiesc $\frac{1}{4}$ milion Germani și alături de 400.000 Sârbi stau tot atâți Germani. Atât pentru Slovaci, cât și pentru Sârbi Germanii ar fi mijlocitorii firești pentru a apropia și aceste popoare de alianță germano-română și a le angaja la anumite acțiuni după timpuri și împrejurări. Germanii ar fi veriga, care încheie lanțul giur-împrejur.

Dar nu numai aceste motive de o gravitate extraordinară, ci și alte considerațiuni mai largi, vor apăsa asupra Românilor și Germanilor din Ungaria, ca să caute a se înțelege între dâșii și a merge mână în mână.

În afară de hotarele Ungariei, pretutindeni, unde Germanii și Români se întâlnesc ca națiuni vedem cum conservarea intereselor lor comune stabilesc între ambele popoare raporturi de amicitie, a căror cultivare și dezvoltare formează un punct de program al națiunilor lor. Ne referim înainte de toate la Austria, unde și neînsemnatul număr al Românilor este considerat de Germanii destul de valoros pentru a fi adus împreună cu Italianii în partea lor, pentru ca să tragă în cumpănă contra majorizării slave.

Ne referim la alianța ce s'a încheiat acum 40 ani la Gurile-Dunării între Români și Germani cu ocaziunea fundării statului român modern. Regel Carol întemeietorul dinastiei române de Hohenzollern și ocârmuitorul regatului român, este o vie dovadă ce roade binecuvântate a produs această alianță, ce străjnice progrese a făcut poporul român condus de un principe german. Ne referim la raporturile de amicitie — unice în felul lor — ce există între dinastia română și cea germană de Habsburg. Ne referim în sfârșit la politica marelui și puternicului imperiu german, care tinde pe toate terenele să întărească din ce în ce mai mult raporturile sale amicale cu micul și tinerul stat român.

Dacă în toate părțile Germanii Români se apropie unii de alții, își dau mână și lucrează împreună pentru scopuri mari și înalte, numai în Ungaria, unde ei sunt amenințați chiar în ființa lor, să stee despărțiți unii de alții, să nu se cunoască, să nu se înțeleagă, să nu-și apere cu puteri unite existența lor primejduită?

Nu ne ascundem nici decât greutatea mari, cari vor trebui învinse, nici pedecile cari vor trebui înlăturate pentru ca să realizeze și aci alianța binefăcătoare.

Suntem însă încredințați că cu patriotism, cu bunăvoință și cu stăruință se va îndeplini și această operă ca o netăgăduită importanță pentru ambele popoare, pentru statul ungar și pentru monarchia habsburgică.

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

— s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili — este cel mai vechi institut mutual de asigurare pe viață

pentru Austro-Ungaria.

Informațiuni în- Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabrik Lorchengasse Nr. 17. (Telefon 422.)

Se bazează pe legile mutualității, în puterea cărora aceluși Premii efiene dentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea politelor după 3 ani Plătirea în caz de duel și sinucidere după 5 ani. — Asigurare gratuită pentru caz de război. — Fără timbru de poliță și taxă de stat. — Plătirea la moment.

Starea de asigurare	111.000.000 cor.
Sumele de asigurare plătite până acum	58.000.000 „
Averea institutului	31.000.000 „

Apel către alegătorii români, slovaci și sârbi.

Iubiți alegători!

Suntem în preajma alegerilor de deputați. Ni se deschide din nou privilegiul ca să ne spunem cu-vântul conștient asupra afacerilor publice și să pretindem cu toată puterea validitatea principiilor depuse în programul nostru, cari singur sunt în stare să garanteze înflorirea și bună-cirea tuturor popoarelor. Un program este acesta: **acesul program este votul universal secret comun**, care este cel mai bun mijloc de asigurare a tuturor intereselor noastre. **avea să dea asupra sorții universale secret**. Și noi înaintea tuturor altor partide pretindeam din toată am pretins acest drept. **Am pretins însă și pretindem votul universal secret adevărat și nefalsificat.**

Pretindem ca și minoritățile să fie reprezentate în Dietă, în proporția numărului alegătorilor. Pretindem ca cercurile electorale să fie după dreptate împărțite. Pretindem, ca alegătorilor să li se dea posibilitatea de a vota liber, ca dieta să fie adevărata expresiune a voinței poporului. Pretindem aceste lucruri pentru că numai așa vor putea cetățenii să-și spună dorințele lor asupra tuturor chestiunilor dela cari depinde soarta lor.

Pretindem ca chestiunea naționalităților să fie rezolvată pe baza dreptății și a egalității. Nerezolvarea acestei chestiuni de cea mai mare importanță împiedică rezolvarea multor altele chestiuni arzătoare; împiedică nu numai dezvoltarea socială și culturală, ci și cea economică a țării. Intr'un cuvânt împiedică totul!

Iubiți alegători!

Acum, când noi Românii, Slovacii și Sârbi intrăm cu puteri unite în lupta electorală, facem acest lucru mânați de principii mărețe și de adevărata iubire de neam și de patrie.

Nu luptăm noi numai pentru noi, ci lucrăm pentru fericirea și libertatea patriei noastre, luptăm pentru fericirea și libertatea tuturor cetățenilor.

Dorim, ca în această țară să nu fie nici un cetățean, nici o naționalitate nemulțumită și neîndreptățită! Convingerea noastră și datorința față de patrie și față de noi înșine ne impune această luptă. Aceasta este singura cale, care duce la libertate, frățietate și egalitate adevărată și nefalsificată.

Avem puternică convingere, că aceste principii ale noastre vor triumfa. Iar dacă s'ar întâmpla ca să ne înșălăm în credința noastră: cel mult nu noi vom fi răspunzători înaintea istoriei.

La luptă deci fraților! Votați cu acei candidați, pe cari vi-i recomandă partidele naționalităților înfrățite.

Budapesta, 10 Aprilie 1906.

Clubul parlamentar al naționalităților.

Candidaturi.

Comitetul național recomandă fraților alegători din cercurile electorale românești următorii candidați cu program național român

I. Com. Albei inferioare.

1. Cerc. Ighiu: Dr. Alexandru Vaida-Voevod,
2. Vințul de jos: Vasile Moldovan.

II. Com. Bistrița-Năsăud,

3. Năsăud: Dr. Victor Onșor.

III. Com. Bihorului.

4. Aleșd: Dr. Aurel Lazar,
5. Beiuș: Dr. Aurel Cosma.
6. Ceica: Dr. Iuliu Maniu.
7. Margita: Dr. Valeriu Moldovan.

IV. Com. Cenad.

8. Nădlac: Aurel Șulț.

V. Făgăraș.

9. Arpaș: Dr. Nicolau Șerban.
10. Făgăraș: Dr. Iancu Meșian.

VI. Com. Hunedoara.

11. Paia de Criș: Vasilie Damian.
12. Dobra: Dr. Stefan Rozvan.
13. Hunedoara: Dr. Victor Bontescu.
14. Orăștie: George Pop de Basești.

VII. Com. Caras-Severin.

15. Făca: Coriolan Bredicean.
16. Traneșbaș: Dr. Ioan Sârbu.
17. Igeț: Antoniu de Mociou.
18. Igoj: Dr. George Popoviciu.
29. Saseu-moni: Dr. Aurel Novac.
20. Zorlent: Dr. Aurel Vlad.

VIII. Com. Salmar.

21. Șuncuta-mare: Dr. Alexandru Vajda-Voevod.
22. Megiesul-auriu: Dr. Ioan Erdélyi.
23. Crușău: Constantin Lucaciu.

IX. Com. Sibiu.

24. Cristian: Dr. Nicolae Ivan.
25. Sebeș: Dr. Liviu Leményi.
26. Ocna: Nicolae Ivan.

X. Com. Sălăgiului.

27. Cehul-Silvaniei: George Pop de Basești.
28. Tășnad: Dr. Coriolan Steer.

XI. Com. Sălnoc-Doboca.

29. Lăpușul ung.: Dr. Vasiliu Lucaciu.
30. Iclodul mare: Dr. Ioan Vajda-Voevod.
31. Heanda mare: Dr. Teodor Mihali.

XII. Com. Timiș.

32. Ciacova: George Breban.
33. Becicherecul mic: Dimitrie Biraștiu.
34. Lipova:
35. Moravița:
36. Revas: Caius Brediceanu.
37. Rittberg: Ioan Pepa.

XIII. Com. Torontal.

88. Beiga-Sânt-Gorgiu: Vichentie Popoviciu.

Unde nu sunt încă designați candidați, se vor ținea conferențe ori adunări și se vor proclama. Candidările în doază locuri ale unuia ori altuia dintre candidați au de scop să asigure negreșit intrarea în Dietă a respectivilor fruntași.

ELECTORALE.

Alegătorii dietali din cercul electoral al Lugojului, aparținători partidului național român, sunt invitați la adunarea electorală, care se va ținea Mercuri la 5/18 April 1906 la oarele 11 înainte de amiază în sala mare din pavilionul otelului «Concordia» în Lugoj.

La ordinea zilei este: a se luă hotărârile trebuincioase față de alegerile dietale, cari se vor începe la 16/29 April 1906. Lugoj, 28 Mar. 10 Apr. 1906. Dr. G. Popoviciu, Titu Hațieg, Dr. Aurel Vălean, Coriolan Brediceanu, Dr. Valeriu Branisce, Dr. St. Petroviciu, N. Birescu.

Cercul electoral Șiria, respective alegătorii cercului acestuia vor ținea adunarea Luni a doua zi de Paști la oarele 3 d. pr. în casa națională din Șiria cu următorul program:

- a) Candidarea dlui dr. Stefan C. Pop.
- b) Vorbirea program eventuală a dlui candidat.

Dr. Iacob Hotăran,
preș. com. elect.

Dr. N. Oncu între alegători.

Privitor la însuflețirea cu care este așteptat în cerc dl dr. N. Oncu a primit următoarele telegrame.

Gurahoncz, 12 April.

Cercul Iosașel simțindu-se fericit a-ți oferi candidatura în speranța sigură a izbândeii, Vă aștep-

tăm Marți (după Paști) cu drag și însuflețire la adunarea de candidare. Trăiască falnicul nostru candidat.

Dr. A. Grozda avocat, Magier, Serac, Costina, Roșiu, Rada, Igrisan, C. Lazar protopop, Dr. T. Pap avocat, Ioldea, Vidu, Căprariu, Costina iurist.

Buteni 12 April.

Candidarea cu plăcere la cunoștință, v'om lucra pentru reușită. I. Georgea, protopop.

Din cercul Moravița ni se scrie, că pe Joi după Paști s'a convocat o conferință de candidare.

V. Goldiș între alegători. V. Goldiș, candidatul cercului Radna Luni la 10 ore va vorbi în Soborșin, la 2 în Pârnești, la 4 în Lupești. Marți la 10 în Radna, la 3 în Șoimuș.

Aflăm că Dr. Ioan Suci, candidatul cercului Boroșineu, va merge la Boroșineu Duminecă în ziua de Paști la 4 ore d. a.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 Aprilie 1906.

Din cauza Sfințelor sărbători de Paști Nrul proșim al foil noastre va apărea numai Miercuri la amiozi.

— **Îmbrățisare frățească.** Dargătul amimos al clopotelor ne cheamă la biserică, să ne închinăm celui ce a frânt patimile și a biruit întunereceta, lumina dăncu-ne. Creștini cucernici se apropie de altarul Domnului și rugăciami erbintii înaltă celui ce mântuire și dezrobire ne-a dăruit.

Această măreață zi unește sufletele tuturor creștinilor într'un gând al iubirii creștinești și în ziua prăznuirii învierii lui Christos Dumnezeu dispare ura, neînțelegerea și a pizmei răutate.

Pildă ne este ce-l ce a înviat, pe el avem să-l urmăm.

Invingătorul patimilor și a deșertăciunilor să ne fie pururea înaintea noastră. El ne-a dat pildă de luptă. El ne-a arătat, că adevărul trebuie să învingă.

Noi Românii întăriți în luptă prin durerile și greutățile ce le-am îndurat de veacuri întregi, se cuvine mai ales acum să ne dăm îmbrățisarea frățească. Stăm în fața a'or mari schimbări și n'avem sprigin dela nimeni.

Spriginul îl putem dobândi numai dela noi înșine. Când se dă lupta între a fi și a nu fi, trebuie să ne dezbrăcăm de toate patimile și slăbiciunile și să ne dăm îmbrățisarea frățească pentru ducerea la izbândă a acelei lupte, în care voim să punem în cumpănă vrednicia noastră. Stăm în fața alegerilor.

Paștile ne arată învierea mântuirii, iar alegerile ce vor să vină, au să ne arete învierea țării noastre de viață. Români, cari mai auziți glasul de durere a unui popor năcăjit, călcați-vă pe inimă, înfrățiți-vă căci nu e vremea să ne războim unul contra altuia, ci e vremea să ne vedem odată uniți în o puternică falangă biruitoare.

HARTMANN JÁNOS

ARAD

Strada Rákóczi Nr. 15.

Atelier de mase de biliard, cheiuri, plumbi și alte lucruri pentru cafenele

Studiile de specialitate mi le-am câștigat în cea mai mare și bună fabrică din Paris. Mese de biliard le blanez în ori ce blană fără nici o lipire, pe cari apoi plumbii nu sar. La invitare merg ori și unde și în provincie, ducând pănură de a mea. Pentru lucrurile cumpărate din atelierul meu mai ales pentru cheiuri, iau re spundere un an de zile.

Pe lângă prețuri moderate vând și cumpăr plumbi folosite.

Pentru serviciu prompt și bun iau garanția.

Cheiuri făcute după modelul francez în ori ce mărime dela cor. 2—100. Mese de biliard vechi le transform în noue și le schimb.

— **Intâmplarea** cea mai însemnată, acum de sărbători, e fără îndoială faptul că marele partid liberal, cel mai netrebnic din câte au fost, care vreme de preste treizeci ani a adus atâtea rele, asupra țării și a lovit cu necruțare îndeosebi în noi, în ședința sa dela 11 Aprilie s'a desființat. Tisza István, căpetenia care ia dat de mal, se retrage în viața privată iar ceilalți de bună seamă că vor căuta să se strecoare în celelalte partide. Așa se pătească toate partidele cari se vor purta ca cel zis — liberal!

— **Conzistorul plenar** al diecezei aradului este convocat de P. S. Sa Episcopul I. I. Pap în ședință pe ziua de Joi 6/19 Aprilie. Obiecte: raportul general cătră Sinodul eparhial și eventuale propuneri.

— **Deputați mireni la sinodul eparhial din Caransebeș** au fost aleși pe periodul 1906—1968 următorii: Cercul Valea-boului: Dr. Constantin Popasu, medic în Caransebeș; Dr. Petru Mladin, medic cercual în Brebul; Lugoj: Dr. Alexandru de Mocsonyi, proprietar mare în Birchiș; Coriolan Bredicean, avocat în Lugoj; Zgribești: Dr. Stefan Petroviciu, avocat în Lugoj; Dr. Iosif Popovici, profesor Budapesta; Cașova: Alexiu Onițiu, jude la tribunalul reg. în Sibiu; Dr. Octavian Popescu, Buziaș; Baron Geza Duca de Cadar, proprietar mare în Cadar; Ioan Marcu, învățător pens. în Bogșa-montană; Jebel: George Szerb, conzilier aulic în Budapesta; Dr. Dimitrie Cioloca, referent școlar în Caransebeș; Ghilad: George Breban, proprietar mare în Ghilad; Ioan Gruescu, învățător în Cebza; Fizeș: Dr. George Dobrin, avocat în Lugoj; Ioan Crăciunel, oficial de poștă în Budapesta; Vârșet: Dr. Petru Zepeneag, avocat în Vârșet; Dr. Octavian Proștean, medic în Vârșet; Iam: Dr. Aureliu Novac, avocat în Biserica albă; Dr. Iuliu Tămășel, avocat în Biserica albă; Sasca-mont: Dr. Ioan Manguica, medic în Oravița-montană; Petru Corcan, protopretor în Iam; Oravița-montană; Dr. Ioan Nedelcu, avocat în Oravița-montană; Reșița-montană: Ioan Budințian, avocat în Bogșa-montană; George Jian, învățător în Oravița-montană; Bogșa-montană: Dr. Aurel Oprea, adv. în Bogșa-montană; Dr. Cornel Petric, sub-jude reg. în Bogșa-mont.; Caransebeș: Patriciu Drăgălina, profesor-dirigent în Caransebeș; Constantin Burdia, președ. Com. de av. în Caransebeș; Teregova: Dr. Valeriu Olariu, medic cerc. în Teregova; Dr. Nicolae Ionescu, adv. în Caransebeș; Mehadia: Dr. Virgil Nemoian, medic în Mehadia; Ioan Popovici, comerciant în Mehadia; Bozovici: Nicolae Marin, colonel în pens. în Caransebeș; Zaharie Miulescu, antreprenor în Pârvova; Satul nou: Dr. Petru Pența, avocat în

Panciova și Dr. George Miclea, avocat în Alibunar.

— **Conferințe literare.** În Duminecile sfântului post al învierii Domnului s'au ținut în Arad un șir de conferințe literare în «Casa Națională», pentru acel public românesc, a cărui suflet doarește cât mai multă hrană sufletească. Zilele postului au trecut, a trecut și timpul potrivit pentru conferințe. Ultima conferință de adio s'a ținut în Dumineca Floriilor, vorbind dl Teodor Papp, profesor la institutul nostru, despre «Economia de casă» în fața unui public numărös. Dl profesor Sever Secula, vecinic însuflețitul și de bine doritorul Român a vorbit despre nemuritorul Eminescu, arătând puterea lui creatoare în «Sătira a III-a».

Conferențele din ast-an ne-au lăsat dulci reminiscențe, ce le vom purta în sufletul nostru întotdeauna.

— **Comitetul Reuniunii de lectură împreună cu cor din Gherla**, face apel cătră întreaga inteligență română din jurul Gherlei să se înscrie ca membrii ajutători la această reuniune — Taxa este stabilită la an în 5 coroane.

Statutele reuniunii se vor trimite la fiește care membru prin poștă.

Insir cât de înscriere să se adreseze la: I. Hosszu Szamosujvár (Kovács sor. 4 sz.)

Sperăm că inteligența aceasta își va face datoria.

† **D. Bonciu.** Despre trecerea la cele vecinice și înmormântarea mult regretatului D. Bonciu, familia a dat următorul anunț funebral:

Văd. Iuliana Bonciu născ. Missits de Zombor în numele ei, a ficei sale Anna măr. Dr. Demian, precum și în numele ginerelui Dr. Aurel Demian, a nepoților, surorilor și tuturor consăngenilor, cu inima frântă de durere aduce la cunoștință trecerea la cele eterne a neuitatului soț, tată, socru, moș, frate, etc. Dimitrie Bonciu, notar publ. reg., conzilier reg., președinte al camerei notarilor publ., președintele institutului de cred. și econ. «Victoria» etc. întâmplată după grele și lungi suferințe în 28/10 Aprilie la orele 8 dimineața, în anul 80-lea al etății și al 46-lea al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele scumpului decedat, după prohodul ce se va servi în catedrală, se vor așeza la vecinica odihniță Joi în 30/12 Aprilie la orele 3 după amiază. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

La înmormântare prohodul l-a făcut P. S. Sa Episcopul I. I. Pap, asistat de P. C. Sa protosinzelul R. R. Ciorogariu, referentul

G. Popovici, protopopul V. Beleş, preoții G. Bodea, Tr. Vațian, Al. Vesalon și diaconi dr. Botiș și C. Lazar. A cântat corul seminarial, condus de profesorul Trif Lugojanu și emoționând întreaga asistență. Catedrala era plină de public, i. e. parte, se înțelege, românesc, căci toți românii au grăbit să facă defunctului ultimele onoruri, — au fost însă și străini, în frunte cu primarul Institoris. Direcția Victoriei și funcționarii au fost în număr mare. — Predica, pe un înalt nivel, a fost ținută de P. C. Sa protosinzelul R. R. Ciorogariu.

Doi care erau încărcate cu cununi. Între ele ale membrilor familiei, ale băncii «Victoria» (de palmieri și lauri, foarte mare) și a familiei dr. N. Oncu (iarăși palmieri și lauri).

— **Inmormântare.** Joi în 5 l. c. n. s'a săvârșit înmormântarea răposatei în Domnul a văduvei Eva Iuris născută Suciu în cimiteriul din comuna Labașinț.

Actul înmormântării s'a început la ora 1 d. a. la casa mortuală și s'a continuat în biserică cu prohodul mare de unde apoi sicriul s'a ridicat de cătră domnișii pădurari reg. și — pe lângă glasurile doioase ale cântărilor funebrele acompaniate de sunetele jeloase ale clopotelor — petrecut la cimitir unde părintele-preot administrator N. Biberia a ținut o predică despre viața bogată în fapte nobile creștinești ale răposatei în Domnul.

La actul înmormântării au luat parte activă domnișii: Dimitrie Morariu, preot și Ardelean învățător, Secaș, Vichentie Biberia, preot-adm. și I. Barzu, inv., Șiștaroveț, Traian Pețian, preot, Andreica, inv., Checheș.

Înainte de a se predă pe vecie sicriul pământului mamă, dl Iulian Barzu învățător a ținut o frumoasă și pătrunzătoare cuvântare storcând lacrimi din ochii numărösului public.

Pe răposata în Domnul o jlesc frații: Meletie Suciu, proprietar în Șiștaroveț și George Suciu, proprietar și pădurar reg. în pens. Labașinț, apoi Dr. Iustin I. Suciu, profesor seminarial Arad, Victoria Dr. Avramescu născ. Suciu, Atanasie Suciu și Sofia Cornea născ. Suciu, ca nepoți respective nepoate, Dr. Vasiliu Avramescu, avocat, M-Radna, George Cornea, inv. în pens. și Vichentie Florescu, notar cerc., ca gineri de nepoate.

Fie-i țărâna ușoară!

— **Creștini buni.** Credincioșii Flore Horgea și soția sa Ana Czencz au cumpărat pe seama

CHRISTOS A INVIAT.

Invie mândra Primăvară,
Prin munți, prin văi, răsună iară
Un glas duios și legănat,
De un neam voinic și treaz, purtat,
Și, Doamne, drag mi-e să-l ascult —
... Auzi! Christos a inviat!

Sărac în Peșteră născut,
In aspre scutece 'nvăscut
Purta o stemă de 'mpărat!...
Dar l-a ucis un neam ingrăt
Și-a treia zi, creștinii buni
Sopteau: Christos a inviat!...

In iad, Satana, crunt, plângând,
Vedea cum slugii rând pe rând
Veneau bătuți, — era prădat —
Răcnea spunând, urla turbat
Când mii de duhuri din adânc —
Cântau: Christos a inviat!...

Lumina s'a aprins pe cer
Și tainic dulcele-i mister
Așază'n inimi dor curat
Și pace 'n ochiu 'ntunecat,
E cânt și muzică'n văzduh —
Auzi!... Christos a inviat!

Alex. Muntean alui Vasile

DE PE DRUM.

(Impresii și reflecțiuni.)

La Pecica.

Case în drum și strade late.
Ce să fie atâta gloată?
O mare de capete mișcă și ca valuri de furtună trec din loc în loc urale: «să trăiască!»
Un convoi, în frunte cu călăreți îmbrăcați în pitorescul costum țărănesc român, pornește spre inima satului. Pretutindeni ferestre îmbulzite de făpturi omenești, drumul îndesat de lume, mici și mari... pretutindeni zimbet de bucurie, pripeală, căfărat de copilandri prin copaci, și un toi: «Să vedem mai bine pe domni noștri!»
Se oprește convoiul; ca din pământ iese o tribună...
Înfășurat într'un suman alb ca zaharul, se ridică mai sus decât — potopul, cu capul descoperit, un român, un țărau.
Fruntea lui lată, crescută prin pleșuvire, ochii lui fulgerători, — mă fac să văd întrinsul un Mihail Kogălniceanu.
«Alte vremuri, alți oameni!... Unde e iobagul umilit, ce își învârtește căciula în mâni și stă cu ochii 'n pământ, în fața «domnului»?»
Și răsună, din rostul lui, ca un torent de spuse, puterea glasnică a minții sănătoase, a sufletului viguros, înveșmântate în haina dulce a graiului românesc: Drepturi cerem, căci datorințe tot împlinim!
Și e atâta lumină, atâta putere, atâta sănătate în această intrupare a Românului!... «căci văzură ochii mei mântuirea!...»

*) Din volumul în pregătire: Din țara mea.

Și uralele nu se sfârșesc în imenzitatea țărănească, menită, par'că, prin forța-i acumulată, ca isbucnind, să urnească o lume... Și 'ntr'un glas ca prevestitor al vremilor de apoi, se naltă, spre cer, dintr'un popor, puterea credinței, — dela pistol, până la opincă...

Credința zugrăvește icoanele 'n biserică...

Ascultați rostul vremii!

Toate se potolesc, cu noaptea adoarme vultul satului. Și tainici se adună înstăriții zilei în zidirile de piatră, cu răcori la inimă; pe când în căminurile acoperite cu pae tot se mai spune tot se mai povestește cu drag, cu inima caldă, dulcea amintire a zilei și se va tot pomeni...

Iar gândul meu îl stăpânește figura Kogălniceanului — țărănesc, și în dorurile mele sfinte, cer dela Dumnezeu, în fiecare sat românesc câte unul ca dânsul.

Sătmar.

— Așa departe? Așa un salt «pe drum»?
— Dacă nu vrei să mă urmărești, mă lasă singur, în drumul meu pribeag, muncit de răscolirea în suflet a amintirilor, durerilor — trecute, visurilor pierdute, cari îmi sunt chiagul vieții și au lăsat adânci brazde pe drumul păsurilor mele... De vrei, cetitorule, mă urmărește, în povestea a... doi ochi lacrimoși.
Doi ochi! Dorul lor mă duce peste munți și ape, până la... biserică românească din Satu-Mare.
Pe malul vuitorului Someș se ridică sobrul oraș, adăpostind mult neam urât și necurat, dar și — români.

sî. biserici un rând de odejii întreg, colorat în preț de 80 cor., iar Mihailu Horea și familia sa un rând de odejii întreg, în preț de 60 cor., drept aceea în numele comitetului parohial vin a le exprima mulțumirile noastre pentru darurile făcute, iar Dumnezeu puterile să le dea tîrie ca să poată face alte daruri pe seama sfințelii biserici. Fonău, 20 Martie v. 1906 în numele comitetului parohial: Nicolae Popovici, pres. com. par.

— **Dărui** evlaviosul er în celat... rodea nr. 62... Ste cîmă... Sîs... e... d... sim... tui de iubire... d... d... b... cumpara... biserici... **Vomtu** un... ar... lui Domnului... lucrata... de 77 cor. separat de... sotii Saveti au... ruit pentru situl mormant... nou... lucrat în el foarte frumos... cur... în preț de 12 cor. și un... de panză alba tot pentru situl mormant în preț de 6 cor.

Pentru aceste daruri frumoase aduse sitei biserici mulțumindu-le rugăm pe tatăl ceresc să le dăruească încă multe zile terice ca să mai poată aduce astfel de jertfe pe altariul Domnului, și să fie pildă de îndemn și la alți credincioși. Remetea-timișană, la 10 April n. 1906 *Iuliu Toldau*, paroch.

— **Din alie noastre dureri.** Voim să trăim, dar traiul nostru să fie cîndit. Nu cerem milă de la nimeni și nici nu voim să o primim. Puterile noastre sunt destul de tari, ca să ne putem răzîmă pe ele. Nu suntem răsăvătitori și nu cerem altceva decît ce ne dă legea.

Cînd însă voim să ne folosim de ea, atunci ni-se pune stăvilă, și se deslanșesc toate patimile unei porniri păcătoase, ce nu lasa pe oameni cinstiți, să rămîna pe lângă cinstca și omnia lor. Și noi rămînem cu durerile în suflet, cu inimile sfîșiate și cu drepturile puse numai pe hîrtie. Inzadar ne jeluim, inzadar cercăm să ni-se facă dreptate, căci în sfîrșit tot cu durerile ne gîsim.

O pildă, ce spune mai mult decît șiruri întregi de vorbe, e cazul alegerei de deputat dela Cehul-Silvaniei. Un bătrîn încărunit în cîntec românească, a ascultat de inima poporului, cel iubește, și a candidat la deputație. Dar niște oameni cu suflete păgîne și porniri pătimașe, au dovedit cum știu iubi legea, așa, că au dat cu cîmage în ceice n'au păcătuit cu altceva decît că au voit să se folosească de drepturile lor. Și Români au dat plînsori împotriva acestor beciznici și oameni fără milă, au dat plînsori cu gîndul, că aceea lege ce dă drepturi de o potrivă cetățenilor, ne va face dreptate și va pedepsi pe cei păcătoși. Dieta s'a împrăștiat însă, și plînsorile Românilor n'a mai putut fi

luată în socotință. Acum Curia a încetat ori ce cercetare în această privință, dar a aflat de bine să pedepsească pe cei subscriși în plînsorile la două mii coroane, pentru cheltuelile făcute. Atât s'a ales din întreagă dreptatea ce ni-s'a dat.

— **Profesori germani în excursiune.** Douăzeci și cinci profesori dela univertitatea din Heidelberg au fost joia trecută în București, unde au sosit primiți la gară de către dnii Tocilescu, Ed. Beldiman și mai mulți profesori. Excursionistii germani au vizitat toate stabilimentele principale ale capitalei române. La muzeul univertitar dl Tocilescu a ținut o conferință asupra monumentului istoric dela Adam-Klissi. Grație explicațiunilor date de dl Tocilescu, renumitul arheolog german v. Duhn, care timp îndelungat s'a îndoit de autenticitatea monumentului dela Adam-Klissi, a declarat că a dobîndit acum certitudinea, că e vorba de un edificiu, ce datează în adevăr din epoca romană. La amezii s'a dat un banchet în saloanele hotelului «Splendid». S'au ținut toasturi de către Duhn și Tocilescu. La orele 4 p. m. profesorii și-au continuat drumul spre Constanța de unde se vor îmbarca pentru Constantinopol și Smyrna, unde vor face studii arheologice.

— **Multumită publică.** La «masa studenților» dela gimnaziul român din Sibiu au participat: «Economic» inst. de credit și economii Cohalm 40 c.; «Jianu» institut de credit și economii Petroșani 20 cor.; «Hunedoara» din Ieva 50 cor.; «Murașanul» din Măria-Radna 20 cor.; «Albina» din Sibiu 400 cor.; și Titus Farcășiu în vătașor în Szikevica 2 cor.

La «fondul școlărilor morboși» dela același institut a contribuit «Albina» din Sibiu 200 cor., iar la «Fondul Dr. Iosif Hodos» au contribuit: Petru Bota notar, Bucș 5 cor.; și Ioan Mota paroch Orăștie 3 cor. Primească maritimșii donatori sincere mulțumite! *Brad*, 17/III a. 1906. *Diracțiunea gimnazială.*

— **Câni turbați.** Ni se scrie: Pe teritoriul comunelor Porumbacul-Vechiu, — Nou și — Inferior din com. Făgărașului, au turbat 2 câni, cari au mușcat 2 femei, un bou și un cal. Femeile au fost transportate la spital; pe bou l'au împușcat, iar calul îl țin închis. În urma acestei întâmplări dl primpretor Urdea a dat ordin să impuște toți câinii din comunele de mai sus. Ordinul a fost executat de gendarmi împușcând toți câinii cam vreo 100 deși unii i-a ascuns chiar prin casă ca să nu-i afle.

Acum e lipsă de câni, căci locuitori să ocupă în mare parte cu oieritul.

Se povestește despre o veche, foarte de demult revoluție a «neastîmpărăților Valahi» din Mintia*, revoluție ne arătată în analele istorice. E vorba, că s'ar fi sculat satul — de bine ce-i mergea! — asupra stăpînului de moșie, al cărui palat se ridică în mijlocul unui minuat parc, pe malul tînguiosului Murăș. Și jaf și pîrjol și dezertare dela glie — au fost isprăvile sîtuilor, dela binele dela «domn». Dar în ascunzișul lor, *glebae adstricti* au fost descoperiți și dați pe mîna stăpînului, de popa Pintilie (?) «stăpînul sufletesc» al satului...

Dar, dupăcum în rostul rînduelilor cerești este, nu odată au apucat oamenii să vadă, că faptelor le urmează răsplata chiar și în această lume. Popii, prins de martirii vremurilor bătrîne din Mintia, îi scot ochii și-l poartă prin sat, cîntîndu-i:

Spune acum, părinte, Pintiliei
P'unde duce drumu' la Ilie (?)...

Și «curia» domnească se mai ține și astăzi, dar s'a rupt firul neamului stăpînitorilor de alte dați. Iar la bisericuța de lemn din sîtuțel tot lingînesc clopotele în Dumineci și praznice, chemînd la închinare și întîrind în credință pe Români bătuiți de vînt și ploaie, arși de soare și de vitregia vremilor. Trăinicia e însă în muncă și răbdare, iar mîntuirea în nădejde și cuvîntul de pace al sfințelilor evanghelii.

Grele-s vremurile, — dar mai grele au fost.

Sfinx.

* Documente ar fi în arhiva familiei contelui Kuhn.

— **Femeile engleze,** nici odată nu folosesc al față decît «Lapte de castravete» ce se găsește în adevărata calitate engleză în farmacia în Balassa K., în Budapest—Erzsébetfalva. Spre influință sigură și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia îi dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele «Ballassa» să se găsească. Sticla cu 2 coroane, sapunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet 1-20. Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapest—Erzsébetfalva.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogueria lui Vojtek și Weisz.

— **Fluidul Universal.** Cel mai nou esenț pentru alinarea durerilor și frecarea corpului e *Fluidul Universal*, (esenț din flori miroșitoare). Se folosește la junghiuri, reumatism, la dureri de oase, de dinți și de cap, acest esenț e recomandat de toți medicii, reînnoește și întărește atât mușchii, cât și nervile oboșite.

Prețul unei sticle de un deci e 1 cor. 50 fileri, dacă procurăm 3 sticle speșele de postă nu se socotesc. 1 sticlă mică de probă costă 40 fil., 6 sticle mici constau 3 cor., iar 12 sticle constau 5 cor. Speșele de postă nu se socotesc.

Sticle de cele mici, de probă, pe lângă trimiteria unei mărci de 20 fil. fără speșele, la învoire trimite unicul pregătitor de «Fluid Universal». Apothea lui *Coloman Skribanek*, la crucea roșie. În strada Holló și în colțul străzii Hunyadi.

Magazin principal în Budapesta la farmacistul Török József în Király utca 12 și Calea Andrassy nr. 26, precum și în mai multe farmacii.

— Atragem atențiunea publicului asupra înseși... magazinului alui Fischer Simon.

— **O plăcută surprindere de simțio** Paști este... încoială o polină de asigurare pe viață în favoarea... cari țin tot rudenilor, sau pentru amici, la... omul de bine.

Și pentru donațiuni filantropice, la biserici, școli etc. prin o asigurare a vieții se poate ajunge pe calea cea mai ușoară la un capital respectabil. În privința aceasta atragem atențiunea onoraților cetitori, recoman-dînd institutul de asigurare «Transilvania» din Sibiu.

— **Magazin de stofă de fabrică, Lechner și Fleischer,** Pécs. În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3-30—4-40—6-60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuros pro b e. *Lechner și Fleischer*, Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **Wolf J.,** pantofar de ghetete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minorităților).

— **Vin de deal** din Ghioroc, calitate escelentă, din anul 1905 (alb, se expediază, le cerere, dela cantitatea de 30 de litri în sus, cu preț de 40 fil. litrul. A se adresa, dnei S. Secula, Arad, str. Teleki 24.

(Doritorii să trimită butoiul la adresa Alexe Șanțu, vințeler Györök).

— **Beția duce la păcat și mizerie.** Atragem atenția asupra anunțului „Am fost bețiv” al spîrierii lui Frankl Antal din Seghedin.

Mîna lui Dumnezeu.

Întîmplarea ce vreau s'o povestesc, s'a petrecut cu vr-o șeptezeci de ani mai înainte... Alți oameni și alte vremuri, departe ca cerul de pămînt, de oamenii și timpurile noastre, că-ți vine să te crucești de simplitatea bieților noștri înaintași.

Dar totuș n'ai să te miri, când gîndești, că nouă zău, multe cunoștințe și mijloace de înaintare ne stau la îndemînă, pe cari ei n'au avut norocul să le ajungă.

Ceeace vă istorisesc, nu-i poveste ca alte povești, scoasă din plîsmuirea și închipuirea minții, ci e o întîmplare adevărată, trăită.

În părțile de răsărit a comitatului Arad, unde lanțul munților Drocea, din două părți, spre Criș

Dar, — doi ochi...

Trec pragul templului ridicat pentru mărirea Fiului Fecioarei. Sunt români? mă 'ntreb, izbit de stridentul răgăit al predicii în ungurește. Și da, sunt Români! Și mi-a dispărut evlavia din suflet...

Plec dela biserică, alături cu stăpîna... acelor ochi — frumoși. Frumoși? Ei mă privesc ironic...

Mergeam alături, — și eram atît de departe unul de altul!... Departe, departe...

Destul! Haidem spre alte plaiuri!

Mintia (Németi).

Murăș. Murăș, apă lină,
Vremea trece, vremea vine...

Defilează trenul, mîndrei Lipove, iar din celelalte țarm al Murășului, par'că zvăcnită din pămînt, stă ruina Șoimușului.

Veche cetate, care ai stors oarecînd atîta sudoare de sîngebietului român, care ai respins atîtea navele turcești, care erai cheea Ardealului bătrîn ca noi, — azi, ruină mohorâtă, pustie solitară, nu ești mai mult cuib de jivine răparete, ci ca un semn al peirei celor ce s'au ridicat prea sus, stai o exclamație dureroasă în lumina istoriei!

Viața și mărirea, ce rost au pe pămînt?
În deal vezi o ruină, în vale un mormînt.

În zarea depărtată, adîncă, spre Ardeal, în calea drumului de fer, la o costitură de preste Murăș, dai de Mintia.

Ce e Mintia?

Sat, ca aproape toate satele românești, mic și sărac și așezat pe un vechi «domeniut».

și spre Murăș, ocrotește prin văile și printre brațele prelungite ale munților săi, un șir de comune românești cu deprinderi și obiceiuri păstrate precum le-au prins din strămoși, acolo se află la deschizătura unei văgăune de munți în partea din spre Criș e comuna S. unde se petrece istoria noastră.

Pe atunci nici poveste de telegraf și drum de fer, cel mult dacă se șoptea numai despre niște încercări de acest fel, ce în alte țări le-ar face oameni »însoțiți cu deavolul«. Comunicația se făcea pe drumuri rele și anevoioase și pe deasupra, pline de primejdii, ce veniau din partea oamenilor răi, ce ațineau drumurile.

Dacă odată pe an trebuia și oamenii de aici să ducă negoț la târgul de toamnă a Aradului, apoi plecau cu o săptămână mai de vreme, prăvăluți cu merinde de cale lungă, pregătiți cu unelte de apărare ca la războiu ori la o cale din care adese ori nu mai eră reîntorcere.

Să mă întorc însă la vorba mea. În satul S. trăia un om »poclet« cum i-se zicea, tare de vorbă și de poruncă. Il chemă Onuț Luca și de un șir de ani era primar la sat, și cu omul cu prindere, care când, mergea pe la cele cinstite fețe de domni, nu plecă cu mâna goală, cu straița de subsuoară, ci mergea de acasă, cum le mai plac și azi unor domni să te sufle vântul prin cancelariile lor.

Luca nostru, de cătră rândul acesta nu era scump neted pe lângă care curgea râul ce izvoarea »cine împarte parte-și face«.

Luca își făcuse parte, cum nu numai în crîngul Drocii de către Criș, dar nici în cel de cătră Murăș, nu se afla om să-l întreacă.

Așezământul și-l pusese afară de sat, pe un câmp neted pe lângă care curgea râul ce izvoarea din a treilea hotar.

Pe valurile lui grăbite, ziua-noaptea se întorceau patru roți hurducătoare a celor două mori, cari din zi în zi măreau și ele vravurile pe poduri și conținutul hâmbarelor de pe sub streșiturile alui Onuț Luca.

Cât ținea curtea lui... de amândouă laturile casei, plină era de grădini, până la jumătate de grădină. Grădini din pâlunci de stejar, tăiate neted în ferestri și așezate cu potriveală ca pereții de ladă, adăposteau o cireadă întreagă de boi cu coarne răvârsate, vaci bogate de lapte, juninci și junici grași ca pepenii, oi, capre și porci cum numai la o spahie mai poate omul vedea. La stânga porții care forma unica ieșire din curte, Luca avea vînărsărie, în care ferbea toamna rachiu de prune pe douăzeci și unul de graduri, de acela adecă, de care și mâța sdrăvie (strănută).

Luca era văduv, dar de fiertata lui muiere îi rămăsese doi feciori ca doi urieși, oameni robași și ei și strângători cătră casă, ca și tatăl lor. Anuț Luca putea mulțumi lui Dumnezeu în coate și în genunchi și zeu, putea face jertfă și pomană la săraci și la biserică, pentru binele cu cât îl dăruise Dumnezeu. Luca nu făcea însă cu nime pomană, nici la biserică nu dădea jertfă. De partea aceasta, puteau sfinții șede pe pace în sfânta biserică. Nici cu popa nu se avea bine, din pricina, că părintele Solomon nu-i prea curăța ouă, când treburile lui Onuț nu-i veniau la socoteală.

Și adecă, ce treburi puteau sfinției sale să nu-i vină la socoteală?... Ei, ei, multe nu-i veniau. Ba dacă-i pe mărturisite, treburile să o spunem, că doar nici o treabă a lui Onuț nu-i venia la socoteală.

Tot cam așa stăteau lucrurile și cu ceilalți oameni din sat, dar cu Luca nu îndrăznea nime să tragă deget.

Las, că domni cari se mai înfruptau și ei din binele lui Onuț, ziceau cântecul tot pe struna lui, să te păzască însă toți sfinții mucenici de gura lui Onuț, care dacă și-o pune pe cineva, nu-l putea-i spăla nici cu toată apa Crișului alb. Mai avea Onuț și niște pumni de oțal, că dacă așa între patru ochi, îi măsura pe oasele omului, nici în vis nu-și aduce bucuros aminte de ei.

Își puneă Onuț ochii pe o vită, ori te miri pe ce lucru la plac, apoi târgul era și făcut. Onuț făgăduia, iar stăpânul lăsa după voia lui, chiar

și dacă era numai pe jumătate plătit, căci cine păcatele cuteză să se pună în poară cu el!..

Într'o zi primarul Onuț Luca a adunat la sine pe toți oamenii din sat și le-a grăit așa:

— »Măi oameni dragii mei! Știți voi după ce v'am chemat eu astăzi aici?»

— »Știm dacă ni spune!« — ziseră oamenii.

— »Nu-i bine dragii mei!« — continuă el.

»O poruncă mare ne-a venit dela comitat«.

— »Ce poruncă?« — întrebară ei.

— »Luați bine aminte, că vă spun pe înțeles!»

De astăzi în patru zile, tot omul cu pământ e îndatorat a face în pădurea satului un stângen de lemne pe seuma vice-spanului dela Arad, iar oamenii fără pământ vor face o tablă (un pătrar). Cine n'ar împlini porunca, i-se vând boii, yaca ori casa. Înțeles-a-ți?»

— »Înțeles!« — răspunseră oamenii, ciuflocându-și capetele și plecând care în cotro.

Peste opt zile lemnele erau tăiate și prefăcute în stângeni până la cea din urmă tablă.

Onuț chemă iară la sine pe toți oamenii și le vorbi așa:

— »Măi oameni, dragii mei!»

— »Placă, primarul!» — ziseră ei.

— »Bat'o instanța lui Dumnezeu potcă, da mare sălă o picat pe satu nost! Eu nici noaptea nu pot dormi de năcaz.

Da cum să puteți voi duce lemnele până la Arad, cale așa de lungă?!.. Știți voi ce am gândit eu?»

— »Știm dacă ni spune!« — răspunseră oamenii.

— »Eu am dat grădii mei, să mă duc chiar eu cu capu meu la Măria sa domnul vice-span, să mă rog pentru voi, să nu vă silească să duceți lemnele atâta amar de lume, ci mai bine să plătiți pentru ele ceva în bani. Bine-o fi așa dragii mei?»

— »Bine, bine!.. Trăiască-te Dumnezeu!« — strigară oamenii și se împrăștiară voioși.

În dimineața următoare Onuț încălecă pe un sur sprinten ce-și ținea de călărit și plecă la Arad. Dacă-i vorba să spunem adevărul, Onuț nu s'a dus la Arad, ci la un prieten bun din satul C. de peste Criș, cu care și-a petrecut apoi șase zile.

A șapte zi ajungând Onuț acasă, a strâns tot satul și și-a dat samă de solie:

— »Măi oameni, dragii mei! Am fost la Arad și am dat față cu Măria sa domnul vice-span. M'am rugat pentru voi cum am știut mai frumos. Măriei sale i-s'o făcut milă de voi și mi-o ascultat rugarea. Apoi a hotărât așa, că tot omul care a făcut un stângen de lemne, să le răscumpere în bani cu șese zloți răi, iar cei ce au făcut câte o tablă, cu un zlot și jumătate.

Banii de astăzi în o săptămână să fie toți gata să-i duc iară eu cu capul, că m'am pus chizeș pentru voi... N'o cunoașteți dară, că v'am făcut bine?»

— »Cunoaștem, cunoaștem!.. Trăiască-te Dumnezeu!« — răspunseră oamenii și se duseră acum, să umble în rândul banilor.

Peste o săptămână, Onuț cu banii adunați până la un crețar, iarăși încălecă pe surul său și mai făcu o cale până la vicis... vreau să zic, până la prietenul său de peste Criș, cu care mai trase opetrecere zdravănă.

Punând la cale astfel lucrurile satului, Onuț după ce se reîntorse acasă, își puse la rând feciorii și servitorii cu cele patru care ferecate să aducă lemnele, și peste două săptămâni, toți stângeni din pădure erau clădiți jur împrejurul grădinei și a curții, de-ți părea a fi o adevărată cetate de lemne, nu altceva.

Onuț Luca radea pe sub mustețe, că dintr-o pușcătură a nimerit doi iepuri. Avea acum și bani și lemne, iar oamenilor mai dee-le Dumnezeu din alt loc.

Un om era în sat, de care cam purtă răcoare și Onuț Luca, că era rău de gură și acela. Dar când îl întâlnea, nu se putea răbdă să nu-l cicălească și țândealească, doar îl apucă în a josul, să-i pună niște cornițe. Omul însă știa gândul lui Onuț și-i ocolea cărările, ca se nu apuce cu el spre povârniș. Sătenii îi ziceau pe scurt »Todu»,

și pe bună cale nici nu știau din ce sat de pe Murăș s'a stabilit aici încă din pruncia lui. Se pricepea la lucrul ce se lucra cu barda, știa cărpi încălțăminte, cosea sumane, făcea roate și știa purta și coase, căci fusese mai mulți ani slugă la stăpâni. Acum trăia singur într'o casă ce și-o cumpărase dintr'o truda sa și pe lângă care își prăsisse și niște vituțe. Oamenii îl cunoșteau de lucrător bun, care începuse a da cu spor înainte. Avea însă omul și un cusur, că bagsama om fără slăbiciune nu poate fi pe lume. Era adecă nu numai rău de gură, dar îi mai plăcea să umble cu pări și cu istenții, dacă numai ceva simția de slujitorul cutare. Oamenilor nici nu le părea rău pe Todu pentru acest cusur, dimpotrivă, le părea bine, că barem Todu nu se lasă la toată lumea călcat, ca ei.

Odată Todu trece pe drum cu doi porci grași și se întâlnește cu Onuț, care îl agrăește:

— »Măi Todule, frumoși porci ai tu! Să-mi vinzi mie unul, că-i păcat să-i mănci tu pe amândoi!»

Nici lui Todu nu i-a trebuit mai mult.

— »Ce păcat?! Că doară eu i-am crescut, nu i-am furat dela Dta?!... Ai vrea să cumperi și dela mine de pomană?... Nu ți-ai găsit omul!»

Și a mai zis Todu și alte vorbe, iar Onuț a zis și mai multe, până ce dintr'o scântee s'a aprins foc în sufletele amândurora.

La despărțire Onuț a zis: »Asta-i plânge-o!»

Todu a răspuns: »Alt rău nu lese Dzeu!»

În cealaltă zi, străjile satului au mers cu porunca primarului și au pus pe Todu în cătuși de fer și bătându-l cu ciomegile l'au scos peste hotarul muntelui Drocea și i-au poruncit, să meargă acolo la Murăș unde s'a născut și înapoi să nu-și mai pună piciorul.

Todu s'a dus la Murăș, dar nu s'a aprit acolo, ci a purces pe apă în jos până la vicșpanul din Arad, unde și-a plans pricea sa și a satului. Vicșpanul l-a mângaiat și la trimis înapoi în satul de sub primăria lui Onuț.

Multă vreme nici n'a trecut după aceasta și Onuț primește o scrisoare cu pecetea comitatului scrisă cu poruncă aspră, că îndată se plece la Arad la ascultare și se ducă cu sine și pecetea satului. N'a avut încotro, ci s'a dus mulcom, bănuind lucrul avut cu Todu.

Ialba lui Todu s'a adevărit, și Onuț a plecat din Arad, fără slujbă și pecete.

Onuț Luca venind cătră casă, l-a cuprins turburare mare în tot trupul, că-i era rușine de cele întâmplare. Pe drum. — Doamne fii cu noi — l-a apucat amețeli. Glasul i-s'a schimbat într'o găngăvitură abia înțeleasă, iar în mâni a căpătat tremurături rele. La mulți oameni li-se făcuse milă de el, dar Onuț și acum se mai laudă, că are bogăție, să mănec banii cu lingura și el și feciorii, și nepoții și strănepoții săi.

Când se leagă însă potca de om, nu-i da lusa răgaz, până-i mănecă și aripa sumanului.

Onuț se duce într'o sară în vînărsărie, să mai dee și el ajutor la cei ce făceau răchiul. Acolo se sârguiau la lucru, feciorul său cel mai bătrân și cu alți oameni.

Tocmai turnau la laiter, într'un vas mare, rachiu de cel ce făcea mărgelile de cristal, când Onuț apucă să le țină luminarea, se nu-l verse pe de laturi.

Feciorul agrăește atunci pe tatăl său:

»Tată, stai mai departe cu luminrea, că-ți tremură mâna și se poate aprinde rachiu!».

Feciorul n'a gătat bine cu vorba, când o limbă de flacără, mai iute ca fulgerul a sburat din turminare, chiar în laiterul unde colcaia fluidul limpede ca lacrima. Cât ai înclide cu ochii, vopote ferbinte se rădica până sus în tavan și trei clipite nu se împlinesc, când o detunătură puternică face țânduri din vasul aproape umplut și aruncă în toate părțile valuri de flacări, mai înfricoșate ca limbele de bălaur.

Feciorul lui Onuț și unul dintre cei doi oameni, zăceau aruncați la căți-va pași cu capurile sfărâmate și fețele schimonosite de țândurile doagelor. Sermanii nici un deget n'au mai mișcat

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delătură tusa, negma, asudarea noaptea.

Se prescrie zilnic de numeroși medici și profesori la morburî de plumăni, catarurî, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-l-se publicului imitații fără profit, să se ceară totdeauna: **impachetarea originală „Roche“.**

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletia)

„Roche“

Se poate prescrie de medic în farmacii & 4 cor. sticla

ci nici nu vor fi simțit cum au trecut din această lume.

Celalalt om, cu hainele și părul aprins se căznea ca un zăpăcit, să scape afară din iadul ce-i cuprinsese fără veste. Singur bătrânul Onuț, că prin minune rămăsese neatins, strângând și acum luminarea în mâinile lui tremurătoare.

Ce au urmat apoi, a fost o vedenie ce îți îngheță sângele în vâni. Îți părea, că o putere nevăzută rumpe și desprinde noi vopatai din flăcările turbate, ce se ridicau din vinărsărie și le asvârle în coperișele grajdurilor, șurilor și a casei, care ardea de trei laturi.

Un uriaș inel de foc se formase de toate părțile, de care era cu neputință a te apropia să tinzi ajutor. Stânjenii pocneau jur împrejur, scoțind fum gros și valuri scânteietoare, iar vâpăile rădicate din coperișe și clăile de fân, se înălțau până la nori. Bietele dobitoace, mugeau dela iesle, iar altele răcneau, de-ți venia să plângi de mila lor, ajutor însă numai Dumnezeu din cer le poate da. Curcele și celelalte gălăte ce se așezaseră cu sara pe garduri și prin pomii de prin prejur, în loc să tindă spre larg, sburau spre curte și se scrumau în flacări.

În mijlocul curții erau patru care încărcate cu vase pline de miere adunată spre a face negoț cu dobândă, pe sama lui Onuț de vro căți-va jidani din safele vecine. Mai la o parte, două cămări tiesite cu slămini și alte bunătăți. Când au apucat focul și în aceste, o adevărată minune s'a arătat înaintea oamenilor înspăimântați... Flanțuri întregi de slănină, arzând sfărăitor, se rădicau în văzduh, iar mierea aprinsă ardea mai puternic ca păcura și formând păcuri de lumină șterătoare, se înălțau peste nori, până le perdeai din vedere.

Oamenii din a treia comună au adevărit, că până la ei s'a văzut la înălțimea cerului, nu numai zarea, ci și scânteile groaznicului foc, care din toată averea lui Onuț Luca, au făcut scrum și cenușă.

Lui Onuț i-s'a rupt sufletul, dar n'a zis nimic, ci în inimă și-a pus un gând mare... Todu a fost cauza supărării lui... pe Todu are să-l supere și el înainte de a muri.

La pârât la judecată, că el a pușcat în vinărsărie când s'a auzit defunătura. Pe Todu l-a prins legea și l-a închis, făcând cercetare lungă și mare.

În primăvara următoare, când au ieșit domni la fața locului, se asculte pe unicul martor rămas viu, pe lucrătorul din vinărsărie, care și acum se luptă cu moartea, — pe mormântul lui Onuț Luca, începuse a crește iarba verde.

Înaintea domnilor de lege, martorul a spus la protocol așa:

— Eu sunt cu un picior în pământ, cu celalalt în mormânt... Ce spun eu e adevăr, așa se vede din partea de Dumnezeu!... Luca Onuț, cu mâna lui și-a aprins averea... eu singur am văzut cu ochii mei, cu cari astăzi nu mai văd lumea... Ce au făcut, n'au făcut cu voia lui, ci cu rănduiala lui Dumnezeu... Mâna lui Onuț, a aprins cu luminarea răchiul... Todu e nevinovat, așa se am parte de rai. Amin. *Traian I. Magier.*

CONGERTE, PETREGERI.

Secțiunea meseriașilor români aradani aranjază Sâmbătă, în 8/21 Aprilie 1906 în casa națională din loc *Petrecere împreună cu teatru* la care vă invită cu toată onoarea comitetul aranjator. Preț de intrare rândul I—II: 2 coroane, rândul III—IV: 1.40 coroane, loc de stat: 60 fileri. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat este destinat fondului meseriașilor români din Arad. — Suprasolviri benevole se primesc cu mulțumită, care se vor publica pe cale ziaristică.

PROGRAMA:

1. *Oda ostașilor români*, de V. Alexandri, declamată de dl Nicolae Opriș.
2. *Monolog*, de V. Pop, declamată de dl Ioan Laurențiu.

Telegrama. Farză în trei acte de Original.

Scena se petrece în zilele noastre în societatea română din Arad. Atragem totodată atenția publicului românesc din loc și jur să binevoiască a paricipa, căci totul este pentru sprijinul meseriașilor români.

PERSOANELE:

Mihai Raileanu, redactor Dnul Iacob Cărătuș, Dna Elvira Raileanu, soția lui Dra Livia Tanascu

Băileanu, ziarist Dl Victor Boșneac, Dna Matilda Ciubucovici, rudă a familiei Raileanu Dra Rozalia Șandru, Dr. Ioan Strajnicu, avocat Dnul Ioan Budean, Preotul Ioan Vintilă, Dl George Dehelean Dna Vintilă, soția lui Dra Catița Lucaci, Invățătorul Răbduriu, Dl Nicolae Opriș, Iulcia, servitoare Dra Catița Cotoc, Vet., servitoare Dra Emilia Toma, Un băiat de tipografie.

În pauză se va juca *Calușerul* și *Bătuta*.

Tinerimea română din Ciuci și Vidra are onoare a vă invita la *Concertul împreună cu petreceri* și dans ce se va aranja Marți a treia zi de Paști, (la 17 April 1906 st. n.) în sala dominiailă din loc.

Reuniunea română de cetire și cântări din Sasca-montana vă invita la *Concertul împreună cu teatru* ce se va da în 3/16 Aprilie 1906, (Luni a doua zi de Paști) în sala Hotelului Vălujan.

Reuniunea rom. rom. de cânt. și muzică din Recița-mont. aranjază Luni, a 2-a zi de Paști, la 16 Aprilie 1906 st. n. în localitățile «Casinei române» o reprezentațiune teatrală împreună cu concert și dans.

Comitetul reuniunii române de cant și muzică «Armonia» din Ticvanul-Mare, aranjază sub dirigența dlui I. Birou, în Luni Paștilor, 16 Martie n. 1906, orele 8^{1/2} seara, Concert și teatru în sala Școalei, iar joia la Ospătaria Reha din loc.

Economic.

Arad, 13 Aprilie 1906.

Convențiile dintre România și Austro-Ungaria. Luni sara a avut la ministerul afacerilor străine din București întrunirea comisiei care a studiat convenția de comerț cu Austro-Ungaria.

La această întrunire au luat parte ministrii afacerilor străine, finanțelor și comerțului.

S'au luat ultimele hotărâri asupra propunerilor de făcut guvernului Imperial și Regal.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 10 April.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906 (100—clgr.)	16:63—16:64
Secară pe Aprilie	13:50—13:52
Orz pe Aprilie	15:90—15:92
Cucuruz pe Mai	13:48—13:50
Grâu de toamnă pe 1906	16:62—16:64

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906	16:62—16:64
Secară pe Aprilie	13:38—13:40
Ovas pe Aprilie	15:48—15:50
Cucuruz pe Mai	13:36—13:38
Grâu de toamnă pe 1906	16:58—16:60

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 kgr. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

ANUNȚ.

O fată din casă bună se cearcă ca ajutor d-nei de casă; orfană preferită. A se adresa dnei Barbul în Mocira-Nagybánya.

AVIS.

Am onoare a aduce la cunoștința On. pub că am înființat în Arad un magazin cu tot felul de brânză din Ardeal și secuime, precum și caș de oaie, unt de vaci, unt topit de oaie, după aceia clisă de tot felul, unsoare și untură în cantități mai mari. Înainte de ameazi se poate cumpăra pe piața Tökölly, iar după amiazi în magazinul de sub Nr. 6. piața Tökölly.

Cu stimă

Dimitrie Vonica.

Sunt de vânzare 5 vie în hotarul Măderatului, cari sunt în stare bună. Doritorii cari voesc a cumpără să se adreseze la I. Popescu, notar în Magyarád, unde se poate cumpără și vin. Tot acolo se află și vase pentru vin.

40/1906. V.—8/2

Arverési hirdetés.

Alulított kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az Aradi kir. járásbíróság 1906 78/1 számú végzése által Szekosian Péter és Dr. Baltescu János végrehajtatók javára Kretz György és neje ellen 394 kor. 66 fil. tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósággal le és felül foglalt és 869 kor. fillérre becsült ágy, ruhaneműek és butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Ezen árverés Holländer Ig. és fia 46 kor. Donath Simon, 111 kor. 30 fil. Grill Károly 88 kor. 80 fil. Dr. Tamásdan Livius 167 kor. 84 fil. Rosenblüh H. és tsa 110 kor. 12 fil. Holtzer József 63 cor. aradmegye tak. ptr 210 kor. Viktoria 270 kor. vb. Berger Izidor csódtőmege 48 .. 89 fil. tokék és jár. tevő követeléseik erejéig megfogtattnak.

Mely árverésnek a helyszínén vagyis aradon Zrínyi-u 3 sz. a leendő eszközlésére

1906-ik ápril 7-én napjának d. e. 10 órája

határidővel kitűzték és ahhoz a ... jöndékozók ezennel oly megjegyzéssel hivattak meg, hogy ... ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtovább ígérőnek becsáson utol is eladtnak fogtak.

Az előre, erendo ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-czikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Arad, 1906-ik ápril hó 6 napján.

Török Dénes,
bírósi végrehajtó.

Cele mai fine și mai elegante haine

pentru bărbați, copii

și cel mai potrivit și cel mai ieftin
Isvor de cumpărare pentru ori-ce îmbrăcăminte se află la

Moskovitz Zsigmond

Arad, Edificiul teatrului

unde e asortiment bogat și
cel mai bun croi.

Trag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți, precum dnlor teologi și pedagogi asupra îmbrăcămintelor

„Șaguna“

făcut de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai la mine, precum și redingate și veste preoțești.

Ori-ce îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străfirmă după măsura corpului fără nici o plată

Telefon-nr. pentru orași și comitat: 534. Intrebuintarea telefonului pentru P. T. publică e gratuită.

Comande din provincie se efectuează momentan.

I. G. EREMIIE

prăvălie de delicatose în Braşov.

Oferează următoarele
articole pentru post:

Iere roşii, moi, I-a calitate . . .	1 Klgr.	2.20 flor.
» » tescuite . . .	1 »	1.10 »
» » negre, Caviar, moi, I-a calit. bob întreg . . .	1 »	15.— »
» » » Caviar, II-a calit. . .	1 »	10.— »
Masline mari de Vollo . . .	1 »	—68 »
» Trille, mijlocii . . .	1 »	—44 »
» Halva, I-a calitate . . .	1 »	—90 »

ŞI BRÂNZETURILE URMĂTOARE:

Ementhaler, I-a calitate . . .	1 Klgr.	1.25 flor.
Cascaval . . .	1 »	—75 »
Brânză în salamuri . . .	1 »	—80 »
» de burduf, I-a calitate . . .	1 »	—75 »
» » » II-a » . . .	1 »	—50 »

şi tot felul de brânzeturi, precum şi conserve de Humari
şi cel mai mare depozit de Portocale (Orange) şi carfiol
din Italia — — — — — Pachetarea franco

Peste proaspăt!

Somn, Salau, cegă, scrumbii proaspeți în fiecare zi.

Se primeşte un ucenic, care a cercetat cel puțin 2 clase
gimnaziale sau reale.

Cu stimă: **I. G. Eremie.**

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaş.

„TIMIŞIANA“

institut de credit şi economii
societate pe acţii în Timişoara.

Anul întemeierii 1885. . . . . Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primeşte depuneri spre fructificare şi dă
deponenţilor 4½%, după depuneri peste
20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% in-
terese netto. Darea de venit după capita-
lele depuse o plăteşte institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica şi se plă-
tesc fără abdicere. Depuneri şi ridicări se pot face
pe cale postală, şi se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite ipotecare
precum şi amortizaţionale în modul cel
mai culant.

Direcţiunea institutului.

Asigurări contra focului: case,
bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE A-
SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primeşte oferte pentru asigurări din comitatele:
Arad, Bichiş, Bihor, Cenad, Caraş-Severin, Timiş
şi Torontal, — şi le efectuează pe lângă cele mai
favorabile condiţiuni:

1. În ramul vieţii: capitale cu termen fix, rente,
zestre pentru fetiţe, capital de întreprindere pentru feciori,
pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din
urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua
morţii întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile,
mărfuri, produse de câmp ş. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine,
reclivite ş. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz,
ovăş, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmel,
nutreşuri, tabac ş. a.

Desluşiri se dau şi prospecte se pot primi la
agenturile noastre locale şi ceruale mai în fie-
care comună şi direct prin

Agentura „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asiguraţi contra grindinei: cucuruzul,
grâul, secăra, ovăzul şi toată economia!

Anunţ!

Am onoare a aduce la cunoştinţă că am deschis în
Arad, — strada lemnului (Fa-utca) — No. 1.
o fabrică de **maşini agronomice**

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare şi sprijinit pe experien-
ţele mele extinse făcute în

o o Austreungaria, Germania şi America o o
mă aflu în plăcuta poziţie a produce şi servi pe onorabil public
o o o cu tot felul de maşini agronomice o o o
din material de prima clasă şi pe lângă pre-
o—o—o şurile cele mai avantajoase. o—o—o

În special fabric, diverse maşini de sămănat, secerat, stără-
mătoare de cucuruz, maşini de săpat, de tăiat nutreţ la vite, ciururi,
pluguri (Şeitană), prese de vin, pompe precum şi alte articole de pi-
niţarie şi instalaţiuni de mori, joagăre şi şiglarii miei şi mari, după
cele mai moderne şi mai practice sisteme recunoscute în branşele
maşinării sus numite.

Procur, mijlocind preţurile cele mai avantajoase, maşini de
abor şi treacătoare, motoare de benzin, petrolou, spirit sau gaz,
garantând totdeauna, stit de construcţiunea maşinilor cât şi de ma-
terialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătuşerie şi tot felul de re-
paratură de maşini,

cu preţuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit
o—o—o—o—o—o şi prompt. o—o—o—o—o—o

Christos a înviat!

Înălțându-ne mintea și inima la D-zeu, cu vrednicie să prăznuim aceasta sfântă zi care este sărbătoarea sărbătorilor.

Zi sfântă, zi mare și dumnezeiască este aceasta, când blândeța a izbândit asupra tiraniei, adevărul asupra minciunii, sfințenia asupra păcatului, și Christos: »adevărul, calea și viața« asupra morții.

Noi încă simțim dumnezeiasca mărire a acestei sărbători. Haine de sărbătoare am îmbrăcat și în haina albă a curățeniei ne-am învelit sufletele curățite de păcate și fărâdelegi și par'că uităm de toate grigile, de toate năcazurile noastre, când ne întimpinăm unii pe alții cu salutarea cerească:

Christos a înviat!

Christos a venit în lume chip omenesc luând, deși fiul lui Dumnezeu era scoborit din înălțimea cerească pe pământ în mijlocul oamenilor, ca să facă destul pentru păcatele noastre să ne împace cu Dumnezeu și porțile împărăției cerurilor să ni-le deschidă.

Și a venit atunci în lume, când minciuna și fărâdelegea stăpâniă inimile oamenilor, când desfrâul era laudat și virtutea desprețuită, cei slabi subjugăți de cei tari, cei săraci chinuți de cei avuți...

Și ca predicator a pășit în lumea îmbătrânită în păcate să ștergă desfrâul și fărâdelegea și să înalțe în locul lor virtutea și sfințenia, să ne mântuiască din sclăvia diavolului, sbiciuind tot ce era rău, ștergând lacrimile orfanilor, sărmanilor și văduvelor, arătând lumii un drum cu totul nou, pe care până atunci nu a mers nimenea: Drumul care duce la cer, la mântuirea sufletească prin credința în Dumnezeu, virtuți și fapte bune, vestindu-le tuturor;

„Cela-ce vine după mine va avea viață de veci și se va mântui.“

Dar oamenii îmbuibăți în desfrâu și fără de lege nu au ascultat glasul chemării Lui. Ridicau mâinile lor păcătoase asupra fiului lui Dumnezeu, l'au prins, l'au bătut și bat-

jocurit și l'au răstignit pe cruce. Dar toate acestea numai de aceea le-au putut săvârși oamenii pentru-că așa a vrut Dumnezeu în nemărginita lui înțelepciune. De o parte pentru-că numai prin moartea pe cruce a Mântuitorului nostru s'a putut face destul dreptății dumnezeiești vătămate prin păcatele noastre, — de altă parte pentru-ca să se arate atotputernicia lui Dumnezeu să vadă lumea mărirea și gloria dumnezeiască prin învierea Mântuitorului nostru.

Căci a III-a zi după ce Mântuitorul nostru a fost răstignit, cu dumnezeiasca putere a înviat învingând asupra morții. Sfințele lui învățături propovăduite prin gura apostolilor, au cucerit lumea întreagă, păgânismul cu fărâdelegile lui a perit luându-i locul creștinismul cu credința lui sfântă «D-zeul cel adevărat și în locul batjocurilor și bătăilor celor-ce-l răstigneau pe cruce — azi lumea întreagă e pornită pe calea mântuirii, cu sfințenie prăznuiește aceasta sântă zi cântându-i »Osana celui ce a înviat din morți, alungând noaptea păcatului, răsărându-ne soarele credinței.»

Christos Mântuitorul nostru a înviat și ziua aceasta sfântă e sărbătoarea măreței sale învingeri.

E bine să gândim în aceasta mare și sfântă zi și la lupta ce noi o purtăm. Luptăm-ne și noi în contra acelor, cari desprețuesc învățăturile creștinești, asupresc pe alții și să îngrășe din sudoarea altora, luptăm-ne și noi pentru libertate și dreptate — și făcându-o asta nu facem altă decât luptăm pentru învățătura lui Christos și în contra acelor cari o nesocotesc și desprețuesc, căci și Christos pentru adevăr a luptat. Sunt multe și mari pedecile ce ni-se pun și prigonirile la cari suntem expuși în luptă pentru adevărul sfintei cauze, dar multe și mari au fost și pedecile puse în calea creștinismului și totuși le-a învins.

Lupta noastră e sfântă și dreaptă și în lupta aceasta a noastră noi încă vom eși, mai curând ori mai târziu, învingători.

Credincioși am fost sfintei noastre

bisericii totdeauna, păzit-am legea și datinile strămoșești, fost-am oameni cu frica lui D-zeu, iubindu-ne patria și alipindu-ne cu credință de tron și Dumnezeu bun și îndurat fiind nu va uita pre cei ce nădăduesc întru dânsul.

În vremuri triste și în năcazuri, când dușmanul se pare, că ar fi ajuns de-a supra noastră, să nu ne perdem curajul. Nu să părea oare, că păcatul ar fi triumfat când Mântuitorul nostru era răstignit pe cruce și cu toate acestea cât de bucuros a strălucit soarele adevărului prin învierea lui Christos?!

Învingătoare se va înalță și cauza noastră înspăimântându-se dușmanii de strălucirea ei atunci, când vor cugetă că au scăpat de noi...!!

Dar să nu ne lăsăm conduși de patimă în aceste zile sfinte, nici chiar față de dușmanii nostri.

Să ne înseninăm inimile și cugetele și să ne rugăm cătră prea bunul D-zeu pentru ajutor în lupta noastră pentru adevăr.

Să prăznuim aceste mărețe zile ale învierii cu vrednicie, ca vrednici să fim de ajutorul lui Dumnezeu.

Cu bucurie și nadejde în viitorul cauzei noastre sfinte, doresc iubitorilor cetitori și tuturor Românilor adevărați »Sărbători fericite«, salutându-i pre toți cu salutarea cerească:

Christos a înviat!

Mercina, la 22 Martie 1906.

Ioan Roșca,
econom.

Zile de jale.

— Aduceri aminte de Madame Adam —

Zilele trecute a ieșit de sub tipar o carte care a fost primită în Franța cu mult interes.

Vestita scriitoare franceză își scrie adică aducerile aminte de pe vremea, când armata prusiană învinsese oștirile franceze și'n cele din urmă se apropiau să înconjure Parisul.

dă iertare, dacă se aruncă în brațele amantului, iar poezilor tineri le dă sfatul, să înconjure saloanele aristocratice, „unde capul nu gândește, unde inima nu bate.“

Variația subiectelor tractate de Vlahuță e foarte bogată. În poezie le prelucră destul de bine și le predă cu deplin succes. La vorbă nu e lung, ba de multe ori e și prea scurt. Expresiunea nu e niciodată forțată, dar uneori e prea meșteșugită. Plasticitatea, coloratura nu lipsește, când ne conduce în natură însă mai mult ne face să simțim, decât să vedem.

Adeseori întâlnim gânduri profunde, ca bunăoară în „iubire“:

Prin tine valuri de vibrații,
Din depărtatele planete,
Trezese în sufletele noastre
Dureri de bucurii secrete;
Ș'acele nostalgii ce-adesă
Nu vin fără să știm de unde
Or fi ecouri ostenite.
Chemări din regiuni profunde —

dar acestea sunt totuși mai rari deși de altcum întreagă operă, de care ne ocupăm, constă aproape în proporție egală din idei și simțăminte.

În „Unde ni sunt visătorii“ obicinuește văicărarea poezilor, dă expresie energiei și dorului de luptă în viață — și volumul al treilea de poezii îl începe cu „Sămănătorul“ „soldatul jertfei mari, depline“, după ce pusese pentru acest volum următorul motto:

Sfântă muncă e aceea,
Ce răsplata 'n ea-și găsește.
De 'nțelegi tu asta — cheea
Fericirii tale-o ții.
Cât de urgisit să fi

Alexandru Vlahuță.

(Studiu literar).

— OPERE —

I. Poezie. Poezia artistică română reprezentată în secolul al XVII-lea prin metropolitul Moldovei *Dosofteiu*¹⁾ care a scris cele dintâi versuri românești și cronicarul *Miron Costin*,²⁾ în veacul al XIX-lea a dat de mai buni cultivători: *Văcăreștii*, între cari se ridică *Iancu Văcărescu* (1786—1863), *Conachi* (1777—1849), *Cârlova* (1809—1831), *Eliade Rădulescu* (1802—1872), *Mureșanu* (1816—1863), *Donici* (1806—1866), *Bălăcescu* (1800—1880), (1842—1885), și *Bolintineanu* (1819—1872), cel mai mare poet în jumătatea întâia a secolului trecut.³⁾ Urmează *Alexandri* (1821—1890), care și azi e considerat după *Eminescu* de cel mai mare poet român.

Poezia cu puțin conținut și spusă de multe ori în limbă sălcie a celor mai mulți dintre cei înșirați și ne'nșirați a dat de mai buni măestrii în Cârlova, în parte Mureșanu, apoi Alexandrescu și Bolintineanu. Preste toți se ridică Alexandri iar *Eminescu* înalță poezia română la un apogeu neajuns, atât în cuprins cât și în formă.

¹⁾ Anul nașterii nu l-se știe. Metropolit a fost din 1671—1673 și apoi din 1675—1686. Moare la începutul sutel a XVIII. Opera principală îi e *Psaltirea* în versuri, tradusă după polonul I. Kochanowski.

²⁾ Născut la 1633, a murit de moarte silnică în 1691. În versuri a scris *Vieța lumii*.

³⁾ În nici un caz însă „cel mai genial dintre toți poezii români“ cum susține A. Densusian (Istoria lit. rom. Iași, 1894, pag. 297).

Vlahuță, pășind pe urmele lui *Eminescu*, nu e mirare, dacă scrierile lui prime, abia împrăștie câte o rază caldă de lumină. Iar dacă după vr'o câțiva ani îl vedem emancipat de sub decepționism, dăm de dovadă, că Vlahuță n'a fost imitatorul lui *Eminescu*, ci este individualitate pronunțată, care cugetă cu capul său și umblă pe picioarele proprii. Dacă trece de discipol, precum a și trebuit să fie, al marelui poet — și dacă nu și-a întrecut, ori poate nici ajuns măestrul, cel puțin s'a arătat original în fond și original în formă.

Poeziile lui Vlahuță sunt numai *lirice*. Se cântă în ele dragostea în felurite faze și forme, iubirea de mamă, nostalgia de trecut, diferite simțăminte stărnite de meditări asupra rostului vieții lumii. Se satirizează multe scăderi sociale și — mai ales în volumul prim de poezii — ni-se dă dovadă de mult decepționism. Disgust de viață însă nu aflăm. Una dintre cele mai energice poezii, unde ni-se desfășură lupta între moarte și viață, se termină atât de îmbucurător: „Înainte morții mele — moartea dragostei de viață!“

La icoană este fără îndoială de cel mai sinistru cuprins, iar *Dormi în pace* pune față 'n față durerea pierderii iubitei, care produce răsvrătirea poetului împotriva Dumnezeirii, cu măreția naturii și înțelepciunea divină. Cea din urmă învinge și poetul smerit „își pleacă ghenunchii și inima spre Domnul.“

Subiectele lui Vlahuță nu sunt nici când romantice, fantastice. Toate sunt luate din lumea reală. „Dela fereastră“ li sboară câțva timp gândul prin locuri necunoscute, tinzând după „sfântul loc al fericirii“, dar iute și degrabă își ceartă gândurile, să nu-i mai ardă liniștea „în focul unui vis amăgitor.“ Femeii tinere, cu bărbat nepulchios, îi

Eată câteva file din aceste interesante memorii :

Paris, 3 Septembrie 1870. De ori știm, că armata de patruzeci mii soldați comandată de Mac Mahon s'a predat, iar împăratul Napoleon este și el în prinoarea Prusienilor. Asta-i bătălia dela Sedan, ori mai bine zis nenorocirea cea mare. Durerea par'că ne omoară, curând însă în locul desnădejzii ne cuprinde furia. Par'că nu putem răbdă chinul mare, nu ne putem împăca cu nespusa nenorocire. Spre seară ulițele se umplu de oameni, toți vorbesc d'odată, plâng se vaieră și-mi strigă desnădejduți. În sgomotul mare două lucruri putem desluși: frica și amenințarea. Înaintea cafenelei Varietés mulțimea strigă, că înjosirea și rușinea Franței trece ori ce măsură. Se zice că Napoleon când s'a predat a dat Prusienilor și toate munițiile și tunurile, numai de bagajele sale a avut grije.

— În trei zile Prusienii ajung la Paris, se aude glasul unui descurajeat. Încotro privim nu vedem decât o imbulzeală și popor cu patimile deslănțuite. Se aud strigăte: cea din urmă armată a noastră a depus armele, nu mai suntem un popor, ci o nație prizonieră. Ne au vândut. Și cei cari până acum erau în fruntea afacerilor țării, nu se văd pe nicăieri. Așa ne trebuie! Asta-i pedeapsa pentru c'am răbdat, făr' a zice ceva, pe păcătoșii, cari ne-au cărmuit de douăzeci de ani. Așa strigă un bătrân.

— Jos cu împărăția, strigă sute de glasuri. Ori ce altă formă de cărmă va fi mai bună.

— Domnilor concetățeni, zice un vorbitor din popor, să grăbiți Prusienii se apropie. Să ne folosim de cele câteva ore, câte ne-au lăsat dușmanii învingători. Dacă nu putem să-i atacăm, cel puțin să ne apărăm. Dacă nu putem mântui țara, să ne scăpăm cel puțin cinstea.

Cuvintele cele mai grele sunt aruncate împotriva împăratului. Vanzător și laș. Iată cele două cuvinte, ce zboară de pe buzele a mii de oameni. Urmează apoi învinuiri grele la adresa deputaților, căci ei au votat acest război afurisit. Discaia ei țin sfat, trebuie aruncați pe fereastră! Mulțimea pare a căuta un cuvânt sub farmecul căruia să fie strâns poporul întreg.

— Jos cu deputații. — Trăiască republica. — Trăiască Franța. — Moarte Prusienilor!

Nici unul din aceste strigăte, nu le place însă îndestul. În cele din urmă au găsit unul care în revoluția din 1830 și 1848 a fost bine încercat: *Jos de pe tron!* Iată ce se strigă pretutindeni în chip îngrozitor.

Mulțimea adunată pe piața Bastiliei trimite soli la generalul Trochu, comandantul Parisului. După multă târguială se face înțelegere, că mâine

la ora unu poporul să demonstreze împotriva deputaților străbătând în șire închegate ulițele orașului, ca deputații chemați la sfat pe orele 2 să vadă și ei șirele strinse. Mulțimea s'a împărțiat abea la miezul nopții. Străzile s'au liniștit, dar orașul veghează. Din fiecare fereastră se vede lumină. E priveghi în fiecare casă: Franța e pe patul de moarte.

4 Septembrie. În sfârșit s'a pus capăt perioadei. L'am desființat, am șters rușinea.

Frumoasa statuie a Strassburgului e împodobită cu flori, în jurul ei mulțimea însulețită cântă Marseilleisa. Cântecul care e o chemare la arme devine imn religios. Mulțimea de tineret aduce întruna flori și cununi. Însulețirea poporului e fără margini. Ochii sunt împăingeniți de lacrimi, par'că toți am fi luați pe aripele unei furtuni. În piața Concordiei se împart panglicii trei-culore. Soldații s'au dat și ei cu poporul. Când li-s'a spus că împăratul e gonit de pe tron și că vânzătorii vor fi aspru pedepsiți, stau buimăciți și abea le vine să creadă marea minune.

12 Septembrie. Ies prin oraș să cumpăr de toate ce-o să-mi trebuie la casă. Peste câteva zile poate n'o să mai avem nimic, nici sare, nici pâine. Nici nu ne mai gândim decât la carne de oaie și la verdețuri. Mi-am și cumpărat de toate, și-mi închipui cum o să caște ochii peste vre o trei luni prietini pe cari o să-i invităm la masă.

4 Octombrie. Azi e ziua nașterii mele. Câți-va prieteni au prânzit la noi. Unul dintre ei Hauteran povestește pătania unei femei care venise dela Dieppe și-a trecut printre șirele Prusienilor, aducând o scrisoare contelui Haussonville. Și unde a ajuns în cea mai mare primejdie? În Paris. Au prins-o la croitoreasa sa. Aceasta văzând anume, că una dintre cele mai bogate doamne a sosit în oraș în haine țărănești, a dat-o pe mâna celui dintâi polițist, s'o împușcă, că e spioană. Haussonville a alergat o zi și jumătate până ce a putut-o slobozi din temniță. Să vede, că poliția împărătească e tot cea veche: proastă.

19 Octombrie. Telegrama frumoasă sosită dela Gambetta ne-a încălzit inimile. În sfârșit știm de bună seamă, că provincia își adună toate puterile pentru a mântui țara. De aici încolo nici generalii din oraș nu o să mai aibă cuvânt de a stă în nelucrare. Antoniu Dubost secretarul direcției poliției (acum președinte al senatului, red.) a plecat cu balonul. Felicien David și bătrânul Auber m'au întâlnit zilele aceste, vorbiam despre război. Auber e plin de curaj. Am întrebat pe David dacă nu ne compune vre-un imn, vre-o cântare de biruniță. „La ce?” I-am răspuns: obștea ar prinde curaj, desnădejduții

s'ar împărbătă, iar curagioșii s'ar aprinde de dorul luptei.“

23 Octombrie. Adam (bărbatul scriitoarei pe atunci șeful poliției din Paris, red.) s'a dus la Trachu și i-a spus, că Parisienii pe zi ce trece sunt tot mai neliniștiți și credința gardei naționale se clatină. Trochu crede, că generalul Tamisier nu are destulă trecere înaintea gardei.

— Pe cine să punem în locul lui?

— Un marinar, domnule general, a răspuns Adam, poporului îi plac nespuse de mult marinarii. Parisienii doresc lucruri noi și originale. Numiți un marinar și acesta, vă jur va conduce garda unde vrea.

Trochu s'a gândit puțin și a zis:

— Cunosc unul, bărbat tânăr, care ar fi foarte bun, numai că e mai clerical încă de cât mine.

În felul acesta este scrisă cartea dnei Adam. Partea unde arată suferințele ce au îndurat Parisienii, înconjurați de prusieni, până s'au predat, căci nu mai aveau ce mânca, deoarece mâncaseră până și pisicile, această parte mai ales a cărții e sguduitor de jalnică.

DIN TRECUTUL GRAFIEI ROMÂNE.

— Cărți și însemnări scrise cu caractere latine în Bănat în sec. XVII. și XIII.

În ordine cronologică și fără deosebit comentariu e obicei a se vorbi de primele încercări ce s'au făcut cu caracterele latine în literatura noastră. Cunoscutul șablon, după ce amintește mai înainte Tatăl nostru aceluia Luca Stroici refugiat în Solonia, ne înșiră incomplet ca d. e. Adamescu Catechizmul lui Ștefan Fogaras, oda lui Mihail Haliciu, Catechizmul din Vito-Piluzio (1667) psalmii lui Ioan Vișchi (1697 și termină cu un dicționar făcut în a doua jumătate a secolului XVII. de acel Anonim din Lugos. Deși studiind lucrul mai cu deamăruntul vom putea ajunge la rezultate, cari vor părea poate problematice, dar cari merită a fi luate în dreaptă considerare atunci, când e vorba de dezvoltarea culturii românești.

Prima dată ne surprinde faptul, că exclusiv toate aceste încercări de a scrie cu caractere latine, întru cât e vorba de autori români, derivă Bănățeni, popi, eascăli, diaconi, ori studenți, ce au învățat mai departe, cum a fost acel Mihail Haliciu, care și-a desăvârșit studiile în Basel.

***

Tu de-apurarea iubește —
Și ca'n suflet să ai pace,
Nimic lumii, să nu-i cei —
Binele te nvață a-l face
Ca albina miera ei.

Dacă poeziile lui Vlahuță nu le ajung ca formă pe ale lui Eminescu și ca fond nu dau dovadă de genialitate, ele reprezintă în tot cazul un fel de superioritate prin faptul, că nu pledează pe lângă depunerea armei, pe lângă decepționism, ori chiar pesimism, ci îndeamnă la luptă, căci doară viața ne e dată s'o trăim, și suntem datori a-i afla un țel real, a cărui ajungere să ne preocupe, ca astfel să nu ne pierdem vremea, lamentându-ne cutropiți de ipochondrie.

II. Proza. Nuvela, cultivată la Români începând abia cu întâia jumătate a secolului trecut, a fost îmbrățișată de George Asachi (1788—1861)⁴⁾ Constantin Negruții⁵⁾ (1808—1868), Eliade Rădulescu, Alecsandri, Odobescu (1834—1895) și încă câțiva. În generațiunea următoare, e de remarcat: Slavici, Gane, Zamfirescu, Delavrancea și în parte Caragiale.

Pe lângă Slavici și Delavrancea, Vlahuță e cel dintâiu, care a ridicat nuvelistica română la apogeul timpului de față și e singurul dintre scriitorii români, care e bogat pe acest teren. Și câtă vreme Slavici și Delavrancea nu mai scriu, Vlahuță singur, e cel mai bun nuvelist român.

Subiectele, ce-l preocupă și pe cari le predă în nuvele sunt foarte varii și-s toate din viața

zilnică. Puține situații și neajunsuri din societate au rămas neatinsse de peana dibace a profund cunoscătorului de suflete și de societate, care pe fiecare față ne desvălește o nouă notă, ori nuanță de viață.

Începutul, ca și 'n poezie, e întunecat. Din șase nuvele, pe cari le cuprinde întâiul volum, numai în una singură nu e vorba de omor, dar și aci ni-se face milă de cei doi copii, cari nu-s siguri, că mâine vor avea ce mânca. Cât ne lasă de deprimăți viața lui Radu Muntean, de multe ori ne îngrozește chiar, dar niciodată n'am putea zice, că nu e adevărată. Dar viața întemnițaților și a celor dela țară! Ți-se ridică de multeori părul în cap de mișelile, ce ți-se desvălește și de peripețiile, ce le poate urzi o inimă și un suflet omenesc. Multe din ele le-ai esperiat singur, de altele ai auzit și iarăș altele le simți, că așa trebuie să fie. Nimic nu e falz, nimic nu e nenatural și fantastic, totul e real. Realizmul însă nu e dus nici când în extrem.

Ca să ne convingem cu câtă cunoștință psihologică sunt tractate subiectele lui Vlahuță, n'avem decât să cetim cu luare aminte una, ori două dintre ele. Iar ca să ne putem da seama totodată de modul, în care predarea ne angajază inima și sufletul, simțimentele, vom analiza, la întâmplare, dezvoltarea unei nuvele, bunăoară a „Ultimului cuvânt“ (în vâltoare): Pe Miron îl părăsește nevasta, după patru ani trăiți destul de bine, înșelată de un prieten, cu care trăia 'n dragoste, câtă vreme le umbra 'n casă. După un an o uitase și gândul la ea îl lasă indiferent. Dar a fost destul s'o vadă vorbind cu copilul, care se jucă 'n nisip, și să-l roage s'o ierte, ca încetul cu încetul să se răscolească cenușa, ce acoperia

înăbușita-i dragoste față de ea și de viața-le casnică; ba în minte-i căută chiar s'o scuize: ea frumoasă, tinără — prietinel a încântat-o cu ochii, era ceva nou și a amețit-o... I-a dat întâlnire și acum nu mai putea de nerăbdare. Se dichisește, se află slab, mic și jigărit, nu-i mirare dacă l'a înșelat „era natural, era fatal să-l iubiască“ pe Mișu. Se 'ntâlnesc. Abia pot începe vorba de emoționați. Ea i-se plânge și-i înșiră suferințele din partea și împreună cu amantul și-l roagă mult s'o ierte și s'o primească, nu acum, ci mai târziu, când va voi. El se ține tare și-i spune, că nu o va mai primi niciodată. Și ea a plecat fără să atingă mâna, pe care el instinctiv i-o întinsese, zăpăcit, înfiorat de ceala solemnă a acestei despărțiri“. În Miron s'a început o mare luptă sufletască. N'a dormit o noapte. S'o ierte, s'o primiască? Dar cum să-și poată uita de fărădelegea ei? În cele din urmă se hotărăște, s'o reprimească, dar în momentele acele primește dela ea o scrisoare, în care-i spune că nu l-a iubit niciodată. Ce-a făcut, a fost o încercare, se bucură, că n'a succes. Va trăi tot cu amantul, pe care-l adoară; pe el, pe fostul ei bărbat îl disprețuiește. Miron rămâne pe deplin mulțumit și liniștit. De acum poate trăi fără a se mai cugeta la Elena.

Cetitorii însă în nici un caz nu-s mulțumiți cu sfârșitul nuvelii, ori cel puțin nu sunt dumăriți. Fiindcă femeea, rușinată în urma încercării neizbutite, voește să-și răzbune asupra fostului ei bărbat și nimerește tocmai contrarul. Dacă ar mai fi întârziat cu epistola, ar fi putut ajunge să înceapă din nou viața comună — și lucrul acesta ne-ar fi plăcut mai mult, decât ca o femeie să rămână pe veci perdută. Da altcum sfârșitul nuvelii nu e de loc precis și asta cu intenție. ea

4) „Novele istorice a Româneli.“

5) Novele și Schițe istorice.

Propaganda protestantă începută printre români în secolul XVI. și continuată în cel următor nu s'a restrâns la România din Ardeal, ci intenționa convertirea tuturor Românilor din țara ungurească și Ardeal.

Începutul de Sași ea fu reluată mai cu înzistență de principii calvini ai Ardealului, de care se ținea și bănatul țimișan. Dnpă-cum poruncia schimbarea legii străbune în ardeal principele, tot în același chip căută Banul să câștige printre Români de sub stăpânirea sa cât mai mulți adepți pentru noua lege mântuitoare.

Acestei propagande avem să-i mulțămim primele cărți românești, cari începură aici la noi literatura. Dar tot acestei propagande avem să așezăm și primele încercări de a scrie cu caractere latine.

Spiritul vioi nestămpărat, doritori de lucruri noi a Bănățeanului oferi prielnic teren propagandei protestante. În scurtă vreme Lugojul și Caransebeșul ajung foculare calvine, lipsind controla unei ierarhii, ce ar fi străjuit legea strămoșească.

Nu e mirare deci, că aici se începe mai întâi încercarea de a desbrăca complet urăcioasa haină, slavă și a îmbrăca versul tânguitor și dulce al cântărilor și cărților bisericesti în frumosul costum strămoșilor.

Stefan Fogaraș făcu începutul cu Psalmii puși în versuri, el, urmaș al aceluia Moise Peștișel și Stefan Hărce, cari colabpraseră — unul preot în Lugoj, al doilea în Caransebeș — la Pălia de Orăștie.

Tot cu caractere latine scrisese același Fogaraș traducând Catechismul profesorului Alst dius, Catechism, ce a văzut lumina zilei în 1688 (rație liberalității lui Acațiu Bărcan, atunci ban țimișan, dar mai târziu principe al Ardealului.*)

Și faptul, că Fogaraș scrie cu caractere latine nu e de mică importanță. Dovedește apriat, că aici în Bănat în putea fi cetit, înțeles, că aici scrierea cu litere latine era destul de răspândită, ca să nu zic generală. Căci așa ne deslușește și împrejurarea, că Haliou își depune respectul său față de Franz Paris Papai în litere latine, de cari se folosește poate nițel mai târziu și acel Anonim, când și-a compus al său dicționar.

Și un alt moment ne atrage atenția.

Pe lângă Mihail Tordasi, Ștefan Hărce, (= soarece în grai bănățenesc; prin urmare n'a putut Ungeur, cuiu bănuște de Jorga în Ist. lit. rel. pag. 97.), preot în Caransebeș, Moisi Peștișel, preot în Lugoj, achirie, protopop al Hunedoarei, colaboratori la ticlucirea Paliei de Orăștie, se mai

* N. Iorga. Istoria literaturii religioase a Românilor. pag. 144.

fiecare suflet și inimă să poată fi atins într'un fel sau altul. Îi putem crede pe cuvânt Elenei și nu-i putem crede lui Miron, că i-a făcut bine cu șerisoarea. Și iarăș putem fi mulțumiți cu deslegarea naveli, dacă nevasta nu ne dă deplină garanță, că i-ar fi fost credincioasă de-aci 'ncolo fostului ei bărbat, etc. etc. Neprecizarea aceasta a sfârșitului navelii nici într'un caz nu e defect, ci tocmai calitate. Vlahuță nu e psiholog numai în tractarea subiectelor, ci și în deslegarea lor. *Di Anton Naum* membru al Academiei române, făcând raport⁹⁾ despre volumul „In vâltoare”, înșinuat la premiu, greșește mult, când spune că să se fi terminat navela dela întâia întâlnire a lor, dacă a trebuit ca la urma urmelor tot să nu se aieagă nimic. Tocmai dela întâlnirea asta se deslășură adevăratele momente dramatice ale acțiunii.

Din partea primă și a doua a acestui capitol⁷⁾ ne-am căstăgat o icoană limpede despre lumea subiectivă și obiectivă a poetului, asupra pogății ideilor de care dispune și asupra mediului, în care s'a învățit. Puține momente din viața bucușteană i-au scăpat din vedere și nu cu puțină imbelșugare ocură în scrierile lui viața oamenilor dela țară. Cine citește opera lui Vlahuță întreagă ușor își poate căstăga o icoană corectă asupra locului și timpului, unde și când scrie.

În tipuri, schițe și impresii ni-se arată tot atât de meșter ca în nuvele, profund cunoscător

amintește și Efreim Iacan „dascălul de dascălie“ așșiderda din Caransebeș.

Iar acest „dascăl de dascălie“ scrie prin urmare cu caractere latine, cum va fi învățat poate și pe elevii săi și cum se va fi scris — posibil și în alte școli resfirate printre Români bănățeni.

Ce va fi fost această „școală de dascălie“ azi numai bănuim. Nu va fi fost oare vr'un curs pentru preoți, cari pe același timp erau totdeodată și dascălii poporului?

Interesant e, că aceeași școală ne reapare în o foarte asemănătoare formă în veacul, ce a urmat.

Di profesor preparandial Iosif Bălan a aflat pe tabela unui minei slavon de pe luna lui Septembrie (Caransebeș) următoarea însemnare semidescifrabilă: „Septemvrie încă (mesețalună) si am scris întrun azast (e) tablieu. Dascălul..... Nit ju cara ben.... de dascăl Deam juvecat gramatz (ici) juscoala Karansebeșului: care acum szent preot Desevarsit jarin (Karan)sebis. Preotul ...August 14,1748“**)

Tot cu litere latine în sinaxarul slavon pe luna Martie a aflat și următoarea notiță: „Serisam eu Lazar Popovici diaconul din satul Iaz. Karansebeș. Martie 4,1748

Probabil aceeași mână, care a scris a doua însemnare, a notat și știrurile slavone cu litere latine, cum urmează*): „Iasam pisav na sei prolog daima sesnati iaco vieto 1777 meseca August 24 sati napadosa prurili skacaociu Karansebesi i voy se banat i presav iaco list iaco trava iustose jadosa i pisah z dmean Iaz.“ (Eu am scris în acest prolog ca să vă știți, că în anul 1747 în luna lui August 12 la 4 ceasuri au năvălit tăcustele în Caransebeș și în tot Bănatul și au trecut frunza și iarba nimicind și mănecând și am scris eu „diacon Iaz“.

Din aceste notițe reese, că în Caransebeș era o școală, în care nimeni nu ne împedecă să vedem o moștenire, ce s'a lăsat din tată în fiu și la care cândva pe la sfârșitul secolului al XIV era „dascăl de dascălie“ Efreim Zacan. În această școală se va fi scris cu caractere latine și așșiderda în celelalte școli bănățenești înființate, mai bine zis ori existente sub reginul grănițeresc al Mariei Thereziei. Și școli de acestea erau multe și erau cercetate, după-cum ne spune un document de cătră sfârșitul veacului.***) În

** „Lucrul“, foaie economică-literară. Nr. 2. a. 1906 publică ambele însemnări în facsimile.

*) Facsimile acestei notițe nu e publicată, prin urmare nici nu putem face asemnările de lipsă.

***) De prezent nu-l am la îndemână. Se află în colecția illyrică în archiva statului.

de oameni și de mijloacele, de cari se folosesc aceștia, ca să ajungă la lefterii, în *artecolii literari* și *critici* îl aflăm cu destulă pricepere în materie *polemică* e drept, nu-i vehement, deși sentimental — și totdeauna sincer.

Operelor lui Vlahuță i-s'au făcut multe critici favorabile⁸⁾ și iarăș, mulți s'au sculat împotriva decepționismului lui dela început, dar atâți potrivnici n'a întâlnit nici una din scrierile sale ca romanul *Dan*.

Pe terenul romanului abia dacă și-a avut Vlahuță înaintaș. Romane aflăm la Bolintineanu câteva, (Manoil, Elena, și Doritorii nebuni) și la Nicolae Filimon (1819—1865): *Ciocoi vechi și noi*, care singurul e de valoare literară.

Figura lui Vasile Dan multora le e nesimpatcă și poate pe drept. Dar nimeni nu poate susține, că atât Dan cât și Ana nu sunt oameni reali și încă din România. Ba ce e mai mult Dan samănă de aproape cu însuș autorul. Preste tot în romanul acesta Vlahuță și-a descris o mare parte din viața sa, subiectivă în tot cazul, dacă nu obiectivă. Psihologia nu lipsește nici de aici, de asemenea nici cunoașterea societății și împrejurărilor, între cari se desvoaltă acțiunea. Aceasta curge fluent, poate împărțirea în capitole nu e destul de norocoasă, și se desleagă logic. Dacă nu ne place deslegarea acțiunii (inebunirea lui Dan) și preste tot căsătoria duor oameni atât de diferenti ca suflet cu inimă, nu urmează, că valoarea romanului acestuia de moravuri e contessabilă. Dacă lasă ceva de dorit

8) Gherea: Studii critice, vol. I pag. 198—255; Naum „Familia“ anul și nrul citat: Iorga: „Convorbiri literare“ anul 1901, nrul 11; H. Saniclevici: „Încercări critice“ 1903, pag. 56—58, etc.

toate se învăța afară de limba maternă (socoată și limba germană, iar în comunele mixte) și limba sârbă...

...Se scrie prin urmare cu litere latine prin aceste părți și haina noauă frumoasă poate ar fi atras spiritele spre trecutul măreț al strămoșilor, vine însă ierarhia sârbească și lupta contra unirei, care pentru câteva decezii zăbovi deșteptarea și regenerarea națională, așa că ceea-ce se putea face de aici mai de vreme se săvârși din altă parte nițal mai târziu, dar radical.

I. Minea.

Rachel Thortal.

Pe strămoșul meu, care e eroul acestei istorioare, l-am cunoscut ani îndelungați numai după un portret al său.

Acest renumit căpitan a lui Cromvell, îmbrăcat în zale, în sala cavalerilor din castelul nostru, Tudor, privea din ochii săi schinteitori cu așa dispreț la urmașii corcitură, ca un nobil din evul mediu la jobăgimea sa.

Și soartea așa vroit, să-l cunosc mai de aproape.

Înainte de moartea sa năpraznică, el scrisese pe tăblițele curate ale sfintei scripturi următoarele cuvinte:

— Nimic nu e atât de ascuns, ca odată să nu fie descoperit, nu e nici un secret, ce odată să nu iasă la lumină. Chiar pentru aceea eu, subscrisul James Thortal pentru folosul altora, descriu orele din urmă ale vieții mele, așa după-cum s'ar sfârșit acelea după orânduirea lui Dumnezeu.

Precum de multe ori în viață așa și aici întâmplarea a descoperit totul. Când am aerizit biblioteca castelului, am mersat dela părete un dulap, și în părete am dat de o ușă, ce după construcția ei simplă avea asemănare cu ușile bisericilor normane. Ea conducea în o capelă secretă, unde am găsit trei cărți: o biblie, o istorioară cu titlul „Suita regelui“ și descrierea unei acții parlamentare, ce arată, cum drepturile regelui au fost de nou batjocorite.

— Dumnezeuule! Eu am călcat poruncile tale zice povestitorul îmbrăcat în zale — dar am iertat pe dușmanii mei. Stau înaintea feței tale, judecă-mă după-cum merit.

James Thortal a trebuit să aștepte 250 de ani „până ce a trebuit să iasă la lumină, ce a fost ascuns.“

A ajuns la lumină și ziarul *Rachilei*, unica lui fiică. Acolo se spune, cine i-a fost mamă:

din punctul de vedere estetic, din cel al adevărului e mai presus de orice critică. Asupra lui Dan s'a scris o critică și în „Revue des Revues“⁹⁾ din Paris, care îi aduce meritate laude, terminând: „În acest roman dăm, precum vedem, de o mare cunoștință a inimei omenești și și de o mare milă pentru mizeriile ei intime.“

România pitorească e astfel caracterizată de dl Iorga:

„Măestrul volum de minunată proză descriptivă e un cântec de mărire înaintea țării, spre care s'a îndreptat cu sentimente de venerație fială, pe cari cu toții ar trebui să le avem.“ Și mai apoi: „Arareori am avut plăcerea să văd natura înviind mai bine în ființe decât aici... munții săi, pădurile sale, apele sale, sunt o mitologie, întreagă, pe lângă care se împletesc dela sine poveștile ce au fost și cele ce n'au fost aici odată.“¹⁰⁾ Cităm și caracterizarea ce i-o face de Dr. Alexics¹¹⁾: „Ez a könyv, a mely Románia leirását adja csodaszép nyelven, helyesebben szolva hazájának lelke, a mint az a költő lelkén átszűrődött. Forró hazaszeretet sugárzik ki minden sorából; plasztikus, leirásában megelevenedik mindaz, ami szépet és nagyszerűt látni a Kárpá-tokból a Dunáig lenyuló földön. Szokásokat, viseleteket s helyi történeteket ír le; meséket, legendákat s történelmi visszaemlékezéseket szó be előadásába, melyek könyvének érdekességét, stílusának pedig költői szárnyalatot adnak. A szép

9) Numărul din Septemvrie, 1896.

10) „Convorbiri Literare“, 1901, nr. 11.

11) Egyetemes irodalom történet, II. köt. Oláhok, 860. oldal.

7) Vezi „Familia“, anul 1897, nr. 38.

8) În broșură capitolul III (A. și B.) Red.

vlăstar din familia Asterly, ce era renumită pentru credință față de rege și din care familie doi inși, Morston și Natehy Field au murit pe câmpul de război. James Thortal n'a luat parte în aceste bătălii. La din contră când a văzut, ce scop urmărește Cromwell față de regele, s'a retras de pe arena politică.

Ziarul Răchilei.

4 Septembrie, 1651.

John Howell s'a reîntors azi de pe câmpul de război de lângă Worcester. Cromwell a fugărit ostirea regelui. Sărmanul domnitor!

Chiar până aci scrisesem, când avui presămțirea, că mă fixează doi ochi. M-am sculat să mă depart, dar atunci dintre florile așezate în fereastră am auzit un glas:

— Lady, nu mă vei trădă?

În acest moment tatăl pune mâna pe clanță, eu am pășit spre fereastră, ca și când aş vrea să rup o floare și l-am rugat pe vorbitor, să rămână liniștit un moment. „Îndată mă voi reîntoarce!“

Tata m-a întrebat, am auzit ce-a vorbit Howell? Și el a repetat de mai multe ori: sărmanul rege! Să nu-l ajungă și pe el soarta tatălui său.

Atunci am întrebat pe tata, ce ar face dacă unul dintre vitejii regelui ar căuta mântuire la el?

A răspuns:

— I-aș da de mâncat și beut și l-aș ascunde, încât nimeni nu i-ar găsi urma.

Dintre roze s'a mișcat cineva, și un glas adânc și plăcut de bărbat s'aude:

— Atunci sunt aici!

— Pofteste întră. Plânge — zice tata emoționat.

Când l-am văzut, am trăsărit: zicea o mare asemănare cu frățiorul meu Nathely-Field, căzut pe câmpul de bătălie.

Apoi l-am ascuns în o chilie secretă și eu i-am legat ranele; Viteazul ne-a întrebat despre numele nostru familiar și când a auzit că a ajuns la familia Thortal, fruntea i-s'a încreștit. Zicea mai mult șoptind: „De sigur sunt alții.“ Apoi vesel se întoarse către noi și zice:

— S'au luptat vitejește pentru rege.

— Au căzut pentru el — zic eu — dar e mai bine așa.

— Pentru ce? — Întrebă el.

— Pentru că regele niciodată n'ar fi putut fi stăpân pe drepturile sale.

Viteazul m-a prins de mână.

— Ești ca frații Dtale. Nu fi întristată, dar dacă se va reîntoarce regele?

vidékeken, a hegyeken és völgyekben az embert keresi; nemzetét mely azt benépesíti s a mely vérzett a földnek birásáért. Fajának lelkebe hatol, hogy megmagyarázhassa annak végtelen szeretetét hazája iránt, áldozatkészségét mindenért ami oláh.“

Ca să completăm și reasumăm: „România pitorească“ e un tractat de geografie, istorie și etnografie a României, scris poeticeste de un autor, a cărui iubire de neam și țară e nemărginită.

* * *

Să dăm acum o caracteristică generală a operei lui Vlahuță: poezia lui e eminesciană, fără a o ajunge în genialitate pe a maeștrului, dar întrecându-o aproape totdeauna în aflarea mijlocului de scăpare din mreaja pesimismului; *nuvela* și preste tot *proza* îi e neîntrecută, iar opera întreagă cuprinde o însemnată pagină literară, culturală și socială în viața României și a Românilor. În ea ni-se arată Vlahuță, cum zice dl Iorga, la locul deja citat, minte deplăi încheagată, maeștru stăpân pe meșteșugul lui, dela cele dintâi acorduri. A fost o vreme când marea umbră a lui Eminescu cuprindea toată simțirea românească și în vremea aceea Români și-au regăsit în versurile lui Vlahuță toate aspirațiunile către frumusețe, toată iubirea pentru ce e tainic, adânc și depărtat, tot desgustul pentru o viață, al cărui rost nu-l înțelegeau și ale cărei datorii nu se simțiau gata a le primi pe umerii lor de zei căzuți și revoltați.

Dr. Dionisie Stoica.

— Să te audă cel de sus! am exclamat
— Amin — zice sărbătorește viteazul.

7 Septembrie.

Azi sara la orele 8 când Homell și ceilalți au fost în chiliile lor, eu mă plimbam cu noul cunoscut prin grădină. Când am ajuns la fereastră, unde erau așezate florile a rupt o floare și punându-o la butonieră, a zis:

— Aceasta să-mi despăgubiască domnia.

Când spre marea mea surprindere mă holbam, el continuă.

— Sărmana fetică, cum te-ai speriat! Sau doară nu crezi? Iată îți dau acest document: Mi-a dat un inel și m-a sărutat.

Luna plină surizând privia la noi. Eu m'am desfăcut din brațele lui și am fugit în chilia mea.

14 Septembrie.

Trecuseră două săptămâni, până neam văzut de nou. Tatăl s'a dus în orașul vecin, dar mi-a spus, să nu conturb pe oaspe, căci are mult de scris, sau poate a văzut, când m-a sărutat?

Când am fugit în chilia mea, am trecut pe lângă el.

Dar acel sărut a fost sărutare de frate.

14 Septembrie.

Reîntorcându-se tata din oraș, îndată m'a întrebat, n'am eșit din casă. La răspunsul negativ, clatină din cap mulțumit cu răspunsul meu. De nou m'a oprit să ias din casă. Deși, ce greu e a asculta. Era un timp frumos și oaspele cântă prin grădină. Odată a sărit la fereastră să între, dar eu l-am oprit. După aceea mi-a aruncat flori. El surideă și îmi zice:

— Ce nu face omul pentru un sărut!

Și acum zădarnic l-am oprit, el a înținat cu puterea, m-a luat în brațe și m-a acoperit cu sărutări. Părul mi-l'a încurcat cu mâinile lui...

16 Septembrie.

Azi sară, când el s'a pogorit pe trepte, tata era cu mine. Îndată m-a trimis în chilia mea.

17 Septembrie.

Toată noaptea n'am putut dormi. Viteazul azi nu s'a arătat. Sămanul! E atât de străin în întreaga locuință! Ca să-și alunge uritul: cântă! Nu-i înțeleg vorbele!

Mi-a zis, când tata nu va fi acasă mă va învăța și pe mine la cântecul lui. Dar nu va fi iertat să mă sărute!

Tata mi-a zis, că are să meargă la Worcester, și că oaspele nostru s'a îmbolnăvit. Brigita însă, trebuie să fie pururea cu noi. N'are dreptate, sunt de nouăsprezece ani, fată, ce se cugetă la măritiș.

12 Septembrie.

Azi m-a învățat la cântecul său plăcut, și fiindcă bătrânul Brigitta dormea... m-a sărutat! Ah! Era atât de dulce!...

20 Septembrie.

Tatăl pe neașteptate a sosit acasă, și ne-a găsit în bibliotecă. Era grozav supărat și fața-i era roșie de mânie.

Iubitul meu văzând în mâna lui sabia; i-a zis:

Te salut, domnul meu! Mă poți omori. Dar precum vezi, eu n'am armă.

Tata mi-a poruncit să-i aduc sabia.

Dar eu căzând în genunchi l-am rugat să ne ierte.

Iubitul meu încă i-a zis:

— Nu e nici un chip de iertare?

Tatăl i-a răspuns:

— Iertarea mea e moartea!

— Atunci iată-mă! Omoară-mă!

— Curajos te arăți — zice tata — dar niciodată n'am omorât pe cel fără scut, deci ia această sabie și te apără.

Dar înainte de ce și-ar fi măsurat puterile, se făcu galben ca galbena ceară, mâna și-o lăsă în jos și încet zice:

— Nu pot! dar numai pentru aceea, fiindcă ești copilul lui!

Iară eu am căzut, ca și omul, în care inima a încelat de a mai bate...

*

Aici ziarul se sfârșește. Că cine a fost străinul ascuns, se poate ști cu siguranță:

Carol Stuart, copilul regelui detronizat, care a trebuit să fugă dinaintea armatei lui Cromwell. Strămoșul meu a fost ucis de părechea regală ajunsă mai târziu pe tron, pentru acuza, că

a alungat pe rege. Și regele n'a știut niciodată, că pe mântuitorul său, l-au omorât în numele lui. Numai după 250 de ani s'a descoperit secretul. Totuși, odată ori ce secret ajunge ia lumină.

Tradusă de MUGUREL.

PRIMĂVARA.

E atâta veselie
E atâta sgomot, viață...
Pământul par'că 'nvie
Din somnul lui de ghiață...
Și naște flori, simboluri,
De traiu și de perire
Vin pasări mii în stoluri
Și cântă de iubire.
Renasc atâtea viețe
Și rid atâtea fețe
De lacrimi veștegite...
E svon de sărbătoare
Pe plaiu, în crâng la râu...
În orice loc e floare...
Pe holdele de griu...
Să 'nalță trista doină
Vioaie și senină...
Și cerul are haină
De raze d'aur, plină.
Al iernii vaer trece
Vin dalbe vise, dalbe.
O inimă nu-i rece
Un gât nu-i fără salbe...
Și totuș...
Este-un suflet
Cu traiul nu se 'mpacă!
Ar vrea să-și stângă focul.
Ca visele să-i treacă...
Și este-un trup, în care
S'a incubat perire,
Durerile amare
L-au dus la 'nbătrânire...
Zădarnic e sosită
Mărta primăvară,
El nu vrea să renască
El vrea încet să moară...

E atâta veselie...

Plângând, să răz aş vrea.
Oh, nici o primăvară
Nu frînge inima mea.

Em. Isac.

POEZII POPORALE.

Culesse de Ioan Nistor din Șepreuș.

Frunză verde frunzuliță
Iubești-mă tu mândruță
Dacă nu mândra mea nu
Sărută-mă și-te du.
Frunză verde plop înalt
De când mândră te-am lăsat
Toate apele or săcat
Dar până te-oi iubi iară
Nu o fi strop de apă în țară.

Mărta-m'aș să mă ceară
Badea meu de astă-vară,
Mărta-m'aș să mă pociu
Numai să mă văd cu conciu,
Mărta-m'aș să mă duc
Numai să mă văd cu pup.
Frunză verde de bicău
Mere-aș eu cu badea meu.
Și eu mândră te-aș luă
Dar mi-a spus vecină-ta
Că te culci în pat cu soare
Și te scoli la prânzu mare.

Cântă cucu pe arătură
C'a rămas mândra singură,
Cântă cucu în vârf de gard
Ca-ai fost bade blăstămat,
Cântă cucu pe săcară
Tu te duci bădiță iară,
Cântă cucu pe colină
Mândra șede și supină.

Contra anemiei și nervosității

cea mai bună influență are

Vinul ferat chinaal farmacistului
Rozsnyay
Mátyás.

Prețul unei sticle e de 3 cor. 50 fil.

Contra căderii păruluiare cea mai
bună influență**Spiritul de păr al lui Rozsnyay**care în scurtă vreme delătură mătreața și căderea
părului; apără părul de rupere și-i dă o strălucire
mătăsoasă. Prețul unei sticle e de 1 cor. și 50 fil.**Sirop pentru copii, contra tusei**Leac admirabil pentru copii mici.
Sticla: 60 filer.Toate aceste medicamente se capătă
în stare veritabilă, la spîțaria lui**ROZSNYAY Mátyás, Arad.****Szabadság-tér.****RESTAURANTUL
TÓTH ENDRE**Am onoare a atrage atențiunea p. t. pu-
blicului asupra fostului restaurant**KASS**acum preluat de mine și remaniat după cele
mai moderne cerințe.Cele mai fine și mai bune băuturi, precum
vinuri, licheruri, șampanii, se pot căpăta aici.**Mâncările restaurantului nostru sunt neîntrecute.**000 Seară de seară musica cea mai
bună diliectează pe oaspeții mei. 000Serviciu prompt, curat și conștientos. 000 Abonamente se fac cu
prețuri moderate.

Cu deosebită stimă

Tóth Endre

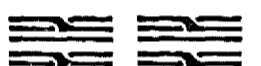

restauratier.

PREDARE DE CAFENEA.

Cu onoare aduc la cunoștința marelui public că am cumpărat

Cafeneaua „Korona“și din nou aranjată o voi deschide Duminică în 25 I. e.
în mod sărbătoresc. Pentru un serviciu prompt și iute, —
pentru curățenie perfectă și beuturi bune și curate, garantez.Cerând bine-voitorul sprijin
semnez, cu deosebită stimă: **STEFANOVICS MIHÁLY.****Farmacia „la Sta Troiță“****NĂGELE ANTAL**

TIMIȘOARA, Gyárváros, Főutca nr. 44.

Crema
 „Helén“ pentru față și mâni. Înlătură pistruile, petele de ficat și
tot felul de necurățenii de piele.
Se folosește seara înainte de culcare.**1 borcan mare — — 1 coroană**
1 borcan (de probă) — 60 filer
1 săpun — — 80 filer
1 cutie pudră „Helén“ — 1 cor.
1 sticlă apă de sărat — 1 cor.**Hannauer Mihály**Tînicher de edificii și obiecte de lux. — În Arad, pe strada
Deák Ferencz No. 24. (îngă biserică reformată)Se recomandă cu executarea a tot felul de
articole în bransa aceasta, pe cari le efectu-
iază în modul cel mai prompt și pe lângă
prețurile cele mai ieftin posibile.

Rucuros servește cu preliminări de spese.

Primește acoperiri de turnuri de biserici,
acoperiri de case, etc., și tot
felul de confecțiuni și repara-
țiuni de tînichea.

Se caută un învățacel.

— URMAȘII LUI KUBÁT —

✻ **Văduva Kubát Antalné** ✻
A R A D

Fabrică de perii și pensule

Strada Weitzer János (Palatul Minorităților)
Atelierul: Strada Angyal Nr. 28.

Magazin de perii și pensule de cele mai bune calități.
Fabricare de tot felul de articole în branșa aceasta.

Sirupul carpatian pentru pept al lui Barcsay!

Cu fier, calciu și sirup de brad.

Acest sirup, ce se întrebuințează cu succes de 30 de ani, e admirabil medicament contra tusei și asudărei de noapte.

Promovează pofta de mâncare, nutrirea și mistuirea; întărește și întinerește corpul.

Bărbații și copiii, îl pot folosi fiindcă are deosebită influență asupra singelui și formării oaselor.

Prețul unui flacon 80 cr.

Se poate căpăta numai la
spităria lui

Barcsay Károly

■ Szeged, Széchenyi-tér 12. ■

Frații Kriser

TIMIȘOARA

URI-uteza nr. 6. — Telefon nr. 765.

Intreprindere de iluminare cu acetylen.

Puteri de specialitate — bărbați cvalificați.

Magazinul fabricii Landeck Carbid Ungaria de sud.

Efectuește ori-ce lucruri ce se
țin de branșa aceasta, precum :

●● scälzi și apaducte ●●

în modul cel mai prompt,
pe lângă prețuri moderate.

Magazin stabil în forma constătătoare din acetylen,
ca sticle, candelabre, flacări, etc.

Tot felul de mașini economice, ca:

TRIUMPH III,

mașină de sămănat cu dinți cu păreche sau
fără păreche.

Se caută vânzător!

MANYUTCZ IOAN

PĂLARIER

STRADA HUNYADI — Nro. 1.

Recomandă bogatul său magazin în pälării gata.

Tot așa primește spre efectuare ori-ce
lucrare ce se ține de această branșă.

Curățiri, reparări, vopsiri de pälării și comande din
provincie, se execută prompt și efin.

Cu stimă:

IOAN MANYUTCZ

Bogat asortiment de lampi de casă și candelabre.

Prăvălie: **Andrássy-tér**
: : : No. 13.

Palatul minorităților. No. telefon 338.

Distins cu premiul I la 6 expoziții

KOHN JÓZSEF

A R A D

Atelier: **Bathyány-u.**
: : : No. 23.

Casa proprie. — No. telefonului 321.

Distins cu premiul I la 6 expoziții

— Lumina nouă! — Noutate! — Lumina nouă! —

Pe teren gazopiric
cel mai bun succes
l-a avut până acum

lampa mercediană

la care luminarea a 75 de luminări, costă mai puțin decât lampa cu petrolu 20" și care poate fi aplicată la ori-ce candelabru ori lampă de masă; prin ceea-ce cu 30% avem luminat mai frumos și 50% crutare de petrolu. Recomand aceasta în atenția cafegeilor, birtașilor, cancelariilor celor cu afaceri și privaților.

Singurul magazin e al meu, unde răspund punctual și efectuesc orice comandă.

Cu stimă: **Kohn József.**

Mare magazin de ustensili și articole casnice.

Cel mai bun loc de cumpărat

TEA rusească

veritabilă

de China și Caravan în pachete originale măsurate.

Rum Jamaika

diferite soiuri veritabile
în sticle proprii se pot găsi

la drogueria și parfumeria lui

Vojtek és Weisz

ARAD

5 Cor. și . mai ..mult.. pe . zi!

Societatea de cioraperie de casă.

Se caută persoane de ambele sexe, la mașina noastră. Lucru simplu și lute, — pentru întreg anul acasă. Nu se cere nici o cunoștință de mai înainte. Depărtarea nu are a face. Lucrul îl cumpărăm noi.

Societatea de mașini pentru cioraperie pentru lucrat acasă.

THOS. H. WHITTICK & Co.,

Budapest, IV. Háyas utca 3—365.

PRAG, Petersplatz 7,—365.

PREDARE DE HOTEL

Am onoare a aduce la cunoștința publicului, că am cumpărat pe strada Halász No. 41.

Hotelul intitulat „Porumbul alb“

și îl voi conduce pe mai departe sub îngrijirea mea proprie. Mai departe voi îngriji de beuturi și mâncări bune și alese, și de un serviciu pe deplin mulțumitor. Cerând sprijinul marelui public, sunt cu stimă

BARDÓCZ ÖDÖN, hotelier.

Berger Gyula

— farmacia „la Sta Elisabeta“ — ARAD.

Recomandă mult căutatele sale preparate:

Săpunul spermatic »Sf. Elisabeta« cu efect sigur asupra pielii, precum și contra pistriurilor ca mijloc de înfrumusețare și reconstruirea pielii: — o bucată mare 60 fleri.

Pudră »Sf. Elisabeta« (roza) articol admirabil pentru menținerea frumuseții, de tot inofensiv. Se poate căpăta în culoare albă, roză și crem: — o cutie 90 fleri.

Apa de dinți »Sf. Elisabeta« recomandabil în special celor cu dinții răi. Rumenește gura, întărește gingiile, sistează durerea de dinți și oprește sticarea dinților: — un flacon 90 fl.

Apă de iorgovan pentru frumusețe »Sf. Elisabeta« Articol foarte iubit de dame. Se poate căpăta în culoare albă și roșie. — Un flacon mic 1 cor., unu mare 2 cor.

Leac contra reumei și răcelei »Sf. Elisabeta« Leac cu efect sigur contra reumei, răcelii, ischias, deasemenea contra durerii de cap, câteva fricțiuni ajung, pentru ea și cea mai mare durere să înceteze. Un flacon mic 1 cor., un flacon mare 2 cor.

Spirt pentru păr »Sf. Elisabeta« Sistează căderea părului și formarea de mătrează o împiedică radical. — Prețul: — o sticlă mică 1 cor., o sticlă mare 2 cor.

Alifie pentru păr. Promovează creșterea părului și îl face foarte mduios. — Un flacon mic 1 cor., unu mare 2 cor.

Ceai minunat pentru pept »Sf. Elisabeta« contra tusei, troahnei, frigurilor de stomac și boalelor de gât. — o cutie 30 fleri.

Eter pentru bățături. Delătură în scurtă vreme fără durere ori-ce bătuire a pielii, ori bățături. O sticlă e de ajuns pentru delăturarea celor mai mari bățături. — O sticlă 70 fleri.

Apoi, tot felul de aromatice, specialități din țară și străinătate, medicamente pentru animale, pentru porci, vite și galițe.

Spiteria lui Vojtek Kálmán „a Magyar Koronához“

Recomandă specialitățile feul ca din magazin și admirabilele rite: bandage și diferite preparatii, sale

Cremă de lăcrămioare: preparat superb, delătură pistriul, sgrăbunțe, spuse, sbircituri și necurățeni, — o bucată mare 1 cor.

Săpun de cremă de lăcrămioare: articol colorat care combinat cu crema, rumenește și sistine frumusețea feței. Buc. 70 fil.

Pudră de lăcrămioare: pregătită din materii cu totul nestrucăcioase — care împrumută țesătura colorată foarte plăcută fără ca să se poată vedea. O cutie, 1 cor. 20 fleri.

Prafu de dinți a lui Dr. Kabdebó: ajutură frumusețea dinților foarte și în urma compoziției bune nu atacă smalțul dinților. O cutie 1 cor. 60 fleri.

Fluid stomatic Salicyl: folosește mult la întărirea gingiilor, alungă mrosul neplăcut al gâtului și împiedică sticarea dinților.

Alifie »Coroană« pentru față, 70 fil., 1.40, 1.68 fil. Săpun »Coroană«, buc. 80 fil. Spirt pentru păr »Coroană«, buc. 70 fil. contra ochiurilor de găină, sticla 70 fil. Apa de gură și prafu de dinți »Papp« 1.60 fil și 1.20 fil. Regeneratorul părului, sticla 1 cor.

Preparatele se capătă totdeauna proaspete — la **Spiteria lui Vojtek Kálmán „a Magyar Koronához“** celăl de la Andrássy-tér și Petőfi-u. Arad.

FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături,
de site și saltele de sirmă.

Arad, József főherceg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sale de sirmă ca: țesături de sirmă din aramă, fier și ține, pe care le are în deposit

mai ales pentru mori, fabrici și scopuri agricole. Afară de acestea, recomandă sitele sale pentru Sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mază și fabrică la îngrădit de grădini, grădini publice, curți de galițe și păduri cu vînat, site de sirmă cu ramă de fier pentru scopuri de lucrări de pământ, nisip, petriș, și pentru lucrări de mine, zidiri și grădinărit. Site la ferestre de piv-

nițe și magazine de grăunțe. Apărătoare de scintei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice, de oțel pentru pat pe staluri de fier și lemn, cari în privința ușurinței de a se ținea curat sunt foarte recomandabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pentru tutun, site-dobe, și orțoe fel de obiecte și lucrări din aceasta branșă — — cu prețuri din cele mai moderate.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI ȘI BROȘURI

„TRIBUNA“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

EDITURĂ PROPRIE

FOI PERIODICE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această branșă

Diferite tipărituri pentru bănci

PROGRAME

RULETE DE CUNUNIE
dupa dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

PREȚ-CURENTURI
la orice limbă

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

CĂRȚI DE VISITA
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
dupa dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

Comandele primite să efectueze prompt și conștiincios.

Prețuri moderate!

CĂRȚI în COMISIUNI

Deschidere de magazin cu coloniale și delicatose.

Pe strada Weitzer János, în casa lui Mayer, vis-à-vis de poșta principală se pot căpăta coloniale, delicatose, caș de tot felul și admirabil unt pentru ceai. Mere fine din Ungaria de sud, torte de tulipan! Pește proaspăt ananas, țipar proaspăt, tot felul de cârnuri, cârnații de Kassa, șuncă de Kassa, cârnați-cnac de Győr, șunci proaspete, cârnați de șuncă. Brânză de munte proaspătă. Mazere verde, cartofi noi, cararabe, castraveți, oțet de vin. Tot felul de carne de animale sălbatice. Cere sprijinul binevoitor cu stimă

SZISZKA I.

Am
fost
betiv

până-ce nu am folosit *medicina antialcoolică a lui FRANKL.*

Femea mea mi-a pus-o în băutură, și cum acest medicament nu are nici miros și nici gust, — fără stirea mea am luat leacul mântuitor. Acum mi-e scîrbă de ori-ce băutură spirtoasă. Recomand ori și cui acest leac. K. M., măcelar.

Acest leac a readus fericeala în mil și mil de familii. Nu e stricăcios sănătății! Un flacon întreg e 5 coroane. Se poate comanda și cu ramburs.

FRANKL ANTAL, spiterie
SZEGED, Felső-város 20.

SALON

și cosmetic

pentru îngrijirea frumuseții!

Unde tot felul de defecte de frumusețe, până chiar și fețele cele mai sbârcite, după metoda cea mai nouă, le lecuiește

Mme GYÖRI

Arad, Piața Szabadság, Nro. 18. Curtea a II-a.
Strada Haszinger 2., etagiul I.

La expoziția din Paris 1900 a câștigat „Grand Prix”.

Ioan Francisc Kwizda

furnisorul curții c. reg. austro-ung., reg. române și prin. bulgare

farmacist cercual în Korneuburg
(lângă Viena).

Prav de Korneuburg al lui Kwizda
pentru nutrirea vitelor

È un mijloc de hrană pentru cai, vite cor-nute și oi. În cele mai multe grajduri se folosește de 50 ani la lipsă de hă-miseală, împotriva mistuirii reie, pen-tru îmbunătățirea laptelui și pentru ur-carea cantității de lapte a vacilor. Prețul unei cutii 1.40 cor., o jumătate cutie costă 70 fil.

Veritabil e numai cel provăzut cu breveta mai sus. Prețurile ilu-strate să trimit gratuit și franco.

Depozit general: farmacia lui Iosif Török, Buda-pest, VI., Király-utca 12 și Andrassy-út 26. II

AVIS

În Arad cea mai veche impletitorie
de coșeri și scaune de nueli
în strada Kossuth nr. 64.

La magazinul meu se găsesc coșeri de ca-lătorie pe piață și de haine în ori-ce mărime.

Impletire de scaune nuele în prețul cel mai ieftine se pot repera și primesc spre re-perare ori-ce lucru ce cade în branșa mea.

Cu stimă deosebită:

REDERMACHER JÓZSEF
împietitor de coșeri
strada Kossuth nr. 64.

**Sirupul de miere de teiu
al lui Halap**

aduce mari servicii celor tuberculoși, și ori și căruia, care tușește, care e răgușit, răcit, fără apetit și care slăbește.

De multiori o tusă neluată în samă și ne vătămătoare e semnul tuberculosei.

Nimeni să nu aștepte înrădăcinarea răului, ci să-l stâr-pească. dejă când incolțește, iar unde să observă, să fie nimicit prin

sirupul de miere de teiu al lui Halap

care are influința sigură la dureri de piept, tnsă, răceală etc. Sticla de probă 3 cor., sticla mare 5 cor. — După trimi-terea banilor înainte se capătă numai

în farmacia „Apostol“, Budapesta
József-körút 64/29.

Nouă prăvălie de flori.

Atrag atențiunea on. public asupra prăvăliei mele de flori naturale și artificiale ce mi-am deschis-o în
Strada Hunyadi n-ru 6.

Primește să pregătesc pentru ori-ce ocașii de nunți, baluri, etc. buchete, coroane și orice decorații, cu cel mai bun gust. În timp de lipsă, coroane se pregătesc în 3 oare. Primește și aranjare de grădini pe la domenii, cu condițiile cele mai favorabile. Recomandându-mă în pro-tecția onor. public, rămân cu deosebită stimă:

Czavar Dániel

Grădinar, — Arad, — strada Hunyadi-u. nr. 6.

Dacă suferi de reumă și răceală,
nu căuta alt medicament
ci cumpără de **Dr. Flesch**

o sticlă de spirt de reumă care vindecă reuma, răceala, durerea de mână, picioare, spate și șele, stebirea mânilor și picioarelor, durerile is-cate din bătai, sfertări, scintiri și umflăturile, mai în grabă de cât ori-ce alt medicament. Intuiința se poate ve-dea în timpul cel mai scurt, chiar și la morburile vechi la cari n'a folosit nici scaldă nici alt medicament. Se poate căpăta la inventatorul și la pregătitorul lui o o o

Dr. Flesch Emil apotecar „Magyar Korona”
GYÖR — Baross-ut Nr. 24.
Budapesta, magazinul prim în apotecile lui Török Iosif
budapesta VI. Király-u. 12. și Andrassy-ut 28

O sticlă de 1/2 delitre 2cor. Ală o folosire mai îndelun-gată, pentru o sticlă „familiar” prețul 5 cor., din care 2 sau 3 la dispoziție le trimitem pe lângă ramburs poștal.

Doamnelor!

Fiește-care damă se poate con-vinge personal, cât de ieftine, de fine, bune, și cât de durabile sunt

● **corsetele de ultima modă** ●
ce se pregătesc în atelierul meu.

Am în deosebi corsete gata și le vânz pe prețuri în adevără rduse. Bandage pentru susținerea, abdo-menului, pregătesc după măsură.

Cei din provincie, pot rece îndrumări.

Cu stimă

Pilcz Irma, Arad

Deák Ferencz-u. 30.

Bräuner Vilmos

zugrav-decorator

ARAD, — Strada KAPA — Nro. 12.
Locuința mea Jela I Martie: strada
Deák Ferencz în casa lui Melrovitz.

Primește spre efeptuire orice lucru ce se ține de un zugrav, precum:

decorarca interiorului de bisorici, sale, cas-tele, etc. și zugrăviri de teatru și tablouri.

Efectuesc lucruri din provincie.

Fac la dorința planuri de lucrări în cinste.

Intemeiat la 1850.

PIANE

Între plăcerile vieții familiare, fără in-doială se ține și pianul, ce în magazinul meu se găsește în forme noi, dela 700 cor. în sus, iar cele folosite dela 200 cor. începând.

Folosirea de pian, pe lună 8 coroane. Tocmirea pianelor în provincie și în loc, o îndeplinesc prin adjutantul meu de specialitate.

În biblioteca mea de împrumutare

în care se găsesc opuri literare în limba maghiară, germană și francesă în cel mai mare schimb. Prețul de citit pe lună e 1

cor. iar după volum 8 filert,

Krispin József

Arad. Deák Ferencz-utca 28.

IN ATENȚIUNEA BICICLIȘTILOR!

B I C I C L E T E

pe lângă foarte avantajoase depurizări în rate

Fabricațiuni renumite „Puch“, „Meteor“ și „Monarch“.

Magazinul de biciclete,
mașini de cusut sonerie,
institut de telefoane și
parafulgere a lui * * *

Koch Dániel

Arad, str. Deák Ferencz nr. 42.
Magazin de lămpi și tot
felul de trebuincioase la
biciclete. * * * * *

Mare atelier de reparație

Numărul telefonului 440

IN ATENȚIA CELOR CE ZIDESC!

Wandracssek Ignác

zidar calificat și antreprenor de zidiri

Arad, strada Választó nr. 62. b.

Se recomandă o. t. publicului din loc și provincă, pentru orice fel de lucrări în această branșă, ca: case de chirie, case particulare, vile și zidiri economice, asemenea primește și reparare ade zidiri vechi, pe lângă garanță și prețuri foarte estime.

Planuri și bugete face pe prețuri convenabile.

Firma de instrumente muzicale a lui

▲▲ MATEI STÖHR ▲▲

Arad. — Strada Templom (Palatul Minorităților)

Orice fel de instrumente muzicale, violine, gurdune, harmonici, citere, ghitare, flaute, dobe, clarinete, cu un cuvânt orice fel de instrumente muzicale și cele trebuincioase la acestea să pot găsi la mine.

Violini și gurdune vechi sau rupte

cumpăr sau le schimb cu altele nouă.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNĂTORIA
DE CLOPOTE

Fabrica de
scaune de fer
pentru clo-
pote -- alui

ANTONIU NOVOTNY

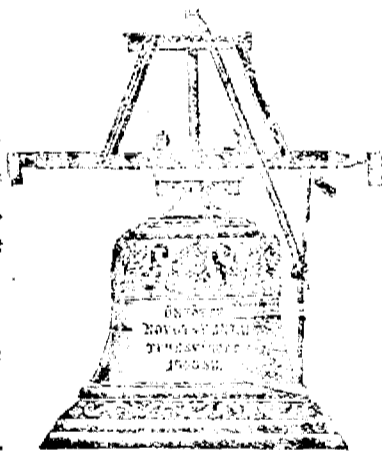
TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — pentru preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toate de metal. — Preț-curanturi ilustrate gratis.

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA“

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, boli vechi de stomac și lipsei de apetit, contra reumei, junghiurilor, colice și durere de cap, estern la răni timpurii, la sgărieturi, la scrinteli și rupeți de oase, contra reumei și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3.— francat.

Pastilele — SENEGA

Medicină sigură contra tusei, troanei, răcelii, influenței. Cutia 1. Cor., 10 cutii franco 8. Cor.

Se poate căpăta la **Kossuth Pál, Szűz Mária.** gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

O scrisoare de mulțumită.

Stimate domnule apotecar! Pentru admirabila DV tes întăritoare de stomac nu vă pot mulțumi din destul și regret că nu o pot recomanda în deajuns pentru a fi cunoscută binefacerea ei. Doi colegi ai mei vă vor comanda zilele astea câte-va pachete din toea „CENTAURIA“. Eu vă mulțumesc și vă rog a-mi mai trimite încă un pachet mare pentru aceste 2 cor. Cu stimă: Ion Luca, inv.

Centauria! Cel mai minunat întăritor de stomac!
Depărtează frigurile stomacale, colicele,
lipsa de scaun, diaree, răceli și multe alte boale diferite.

Anunț.

Remediul cel mai bun în contra răcelei, tusei și a guturaiului este **Ceaiul pentru piept de Száskabánya!** — Să poate afla la farmacistul: **Dr. Béla Odor**, din Száskabánya (com. Krassó-Szőreny)

Un flacon, cu porto, 1 cor. 10 fl.

Fiecare cumpere apă minerală numai „Répáti“ și să bea cel ce vrea se ajungă viață lungă și și d'acea pentru că face de prisos multe ape minerale austriace și străine.

„Répáti“

isvoroște din pământ săeufese, într'o curățenie ideea lipsită de bacile și conținând cu îmbelșugare fer

Répáti, apă acra și univorsală este de un efect înviorător și vindecător se folosește cu uimitor rezultat mai ales împotriva tusei răgușelii, stomacului, răunichilor, ficatului și a boalelor de intestire precum și la boalele urinei, apoi contra reumatismului, anemiei și împotriva boalelor de pept și organelor de respirație și mistuire.

Cu **Répáti**, este o apă foarte plăcută și de un efect oare ce **Répáti**, vindecător admirabil este foarte lăftină, drept-aceea fiecare care-și prețuește sănătatea, ca butură de toate zilele, goală cu vin ori cu lapte să o folosească.

Répáti, se poate căpăta în ori care prăvălie de coloniale și se expediază și la casa particulare.

Magazin exclusiv pentru Arad și ținut la

BOROS LAJOS

magazin și locuință: ÁRPÁD-TER No. 5.

La cumpărătorii din ținutul Aradului, la o comandă cel puțin de o ladă (50 de sticle) expediția la gara din Arad se face gratuit.

Să sprijinim industria din loc!

Ioan Spanlang

Lăcătușier

ARAD, Flórián-u. nr. 6 e (casă proprie)

Primește în lucrătoria sa ori-ce lucru ce stă în atingere cu această branșă, ca:

ferății pentru clădiri, mașini de fier, porți, balcoane, coridoare, trepte, grillage, verende, scuturi, tablete în orice formă, Sobe Meidinger, fântâni săritoare, și orice soluri de renovări.

Indeplinesc ori-ce comandă atit în loc cât și în provincie în modul cel mai cinstit — iar pentru tucrul făcut de mine primesc chezașia.

Cerind sprijinul onoratului public, rămân

cu stimă:

Ioan Spanlang,
Lăcătușier.

Planuri pregătesc gratuit.

TELEFON 336

Am onoare a recomanda în atențiunea onoratului public

Cărbunele de piatră fără miros pentru încălzitul saloanelor

în bucăți mari, tot așa și cărbune de altă calitate — 100 kilo 1 fl. 20 or.

Cărbune de Cer, în bucăți, de prima calitate.

Coaks, lemne de foc tăiate, cel mai bun cărbune de ferărie, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Liferez acasă cu căruța mea proprie fără altă cheltuială.

Magazinul de cărbuni și lemne al urmașului lui

urmașul **IOAN KRIZSÁN**

ARAD, — Strada Kossuth — Nr. 37.

Pentru vinderea în comisiune a **Marelui magazin de assortimente de sticlă**

de porcelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de mase și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, deoruri pentru odăi și mese, acomodate pentru aranjamente casnice, începând dela calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabile.

Toate acestea, se vînd pe prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe **Szabadság-tér 21.**

Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie.

Cu stimă: **Klohs Adolf.**

ETTERER ALAJOS

aurar și argintar

Arad, strada Széchenyi nr. 1.

Recomandă în atențiunea onoratului public din loc și provincie precum și prestinel atelierul său lin asortat de aurărie și argintărie. Efectuește tot felul de comande precum și ori-ce reparări.

Are asortiment de

bijuterii de aur și argint

pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cu provocare la aceasta publicație să dea favor de 5%.

E și în interesul D-Tale!

— Dacă voești se cumperi, nu întârziă de a cerceta

magazinul
de stofe de haine pentru femeia lui
HEGEDÜS ÁRMIN

care acum e sortat cu cei mai noi și mai la modă articoli.

Prețurile neîntrecute de ieftine esclud ori-și-ce emulare.

*Prețurile articoliilor de reclam:***Un blous la modă** foarte frumos și **o stofă**
pentru haine mtrul **33 cr.****Ombree** stofă pentru blous elegant și fin, re-
gele sezonului mtrul **65 cr.****Ce nime n'are, o plapoma brilliantină**
pentru două persoane, până acum 4 fl., acum **2.95 cr.****Magazinul meu de stofă din patrie e de ajuns**
pentru întreaga comitatul Aradului.Mare asortiment dintre 120 și 140 cmtri de stofă
se poate afla numai în prăvăliile din capitală.

Rog să priviți galantarul meu! Cere sprijinul on. public en stimă

HEGEDÜS ARMIN

Arad, piața Szabadság nr. 17, vis-à-vis de cei 13 martiri.

*Rog a privi galantarul vânăt!*Tot cumpărătorul
primește un por-
tret mare gratuit!

După modelul din străinătate
în această săptă-
mână voi aranja

Tot cumpărătorul
primește un por-
tret mare gratuit!

O săptămână de Paști
pentru vânzare foarte ieftină.

In aceasta săptămână voi vinde mai ales următorii articoli:

Umbrelă de mătăsă pentru femei și bărbați 1.25 flor. Crăvați de mătăsă, bucata 25 cr. Cămeși bărbătești fine, albe și colorate, 1.35 flor. Pălării pentru bărbați. Chipie pentru copii. Ciorapi pentru copii, bărbați și femei, — și alte obiecte.

Marele magazin al lui Fischer Simon

MAI NAINTE PORTER

ARAD, Szabadság-tér nr. 12.

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, ARAD.

Anul întemeierii 1887. @ @ @
Capital de fond. Cor. 1.200.000.

Depuneri Cor. 5.000.000.
Fond de rezervă Cor. 800.000.

Primește *depuneri spre fructificare* și *dă* deponenților $4\frac{1}{2}\%$ interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de *trei luni dă 4%*. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și se plătesc fără abziere.
Depuneri și ridicări se pot face pe calea postală și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6% — 8% interese.

Tot asemenea acordă și *credite hipotecare și de lombard* în modul cel mai culant.

Direcțiunea Institutului.

Braun Gusztáv

STRUNGAR

Arad, strada Petőfi nr. 11.

Kern și Petrovici

comersant de mărfuri coloniale, vin, șampanie, rum, ape minerale și cărnuri de vînat

Oradea-mare, Strada principală

(vis-à-vis de firma Huzella M.)

„La crucea de aur“.

Recomandă marele lor deposit de mărfuri, într' altele:

CAFEA

deosebită importanță și anume: SANTOS, SANTOS MĂRGELATĂ, MENADO, COSTARICO, MEXICO, MOCCA, CUBA, CEYLON și CEYLON MĂRGELATĂ.

Cafea prăjită, o calitate specială și măcinată. Zahăr pătrat și întreg în calitate cea mai bună. Orez italian, japonez și indigen. Chocoladă și cacao de Snehard și alte renumite firme. Faină în prețul cel mai estin. Oleu de masă verde original francez din Nizza, Lombese cea mai bună calitate ce există. Lumini de masă și biserică «Milly», «Apollo» și «Flora» în toate mărimile.

Cognac și liqueruri în calitate bună și veritabilă. Vin vechi de Magyarad, de Meneș, Tokaj, Malaga, Madeira și Achaia. — Șampană de tot feluri. — Ape minerale, mare sortiment.

Brânză de Liptó și săcuiască, precum și cașiu de Ementhal, Groi, Gorgonzola, Trappe-Roquefort, Eidam și mai multe soiuri.

Pești sardine, păstravi și etc. în oleu, mai departe pești afumați și marinați

Mare asortiment de ouă de Paști de zahăr și șocoladă, zahărele de tot felul.

Primul institut sudungar de auritură artistică alui ►►►►► E. I. SPANG, auritor bisericesc, (casa proprie) Str. Gărei No. 10. TIMIȘOARA (fabric)

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur București, și cu altele medalii de argint, la diferite expoziții.

Se recomandă pentru gătirea de tot felul de lucruri în arta sa și anume:

altare noi și vechi (temple), tronuri, străni, amvoane, sfeșnice, rapizi, prapori, cruci de turnuri, plafonturi, decorații de perete, etc. ◀◀◀◀

Am onoare a aduce la cunoștința marelui public și prea stimaților mei oaspeți, că

hotelul și beraria

„Spieluhr“

din Timișoara, care se bucură de un bun renume, o conduc pre mai departe eu singur.

Mă voi nisui se câștig buna voința marelui public, și a întări tot mai tare renumele hotelului meu prin un serviciu prompt, prin o cină bună și beuturi escelente. Cerând binevoitorul sprigin,

sunt cu stimă:

Müller Károly la „Spieluhr“ Timișoara.

Numai articli de fabricație proprie!

Insoțirea călătorilor din Arad

Telefon 447.

LA „CISMA ROȘIE“

Telefon 447.

Strada Andrássy nr. 22.

dela prima August în piața Szabadság nr. 14, lângă fosta prăvălie a lui Porter.

Singură în felul ei ține în deposit numai fabricate proprii sau gătește la comandă

ghete pentru dame și bărbați

cum și păpuci pentru băieți și fete, apoi ghetă comode și alte soiuri de încălțăminte.

Toute acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar sunt mai ieftine și mai bune.

Comande din afală să executa prompt și cu prețuri moderate. Trimitem ghetă de probă și la locuință în ori-care timp dorit.

Mare magazin de creme și lakk-uri în diferite colori.

Materie de calitate exselentă!

Cel mai bun croiu!

Prețuri ieftine de necrezut

Millenium

Bererie și sală de mâncare

Am onoare a aduce la cunoștință stima-
tului public, că vom avea cu ocasiunea

Sărbătorilor de Paști

Bere de Martie

care este una dintre cele mai recunoscute
în străinătate.

Cu toată stima

SCHUCH FERENCZ

proprietarul berăriei

Millenium

Pravalia de delicatose, băcanie, vin, ceai, șampanie, rum, ape minerale și salbătăciuni - a lui

Dürr Gusztáv

ARAD — vis-à-vis cu Casa orașului.
N-ru de telefon 118.

Își recomandă cele mai proaspete delicatose cu prăturite cele mai ieftine și serviciul cel mai curat.

Cumale detot felul și Prune de compot.
Struguri proaspeți de Malaga.
Smochine de Sultan și Smyrna și Fructe candirate.
Migdale de dessert cu coaje de hârtie.
Prăjituri proaspete de ceai.
Pești marinați și în paiț. HERINGI proaspete de Marea Ostică. SARDINE de tot felul.

CAȘURI de Ementhal, Groi, Gorgonzola, Strachino, Imperial și multe alte.

CARNĂRII
CONSERVE — LEGUME
Rămurile cele mai excelente.

Mare asortiment în Ceai de China și Rusia.
Magazin de vinuri de șampanie de Hubert „GENTRY-CLUB”
Casină, Törley și a renumitelor șampanii franceze Mumm Reims.

Cele mai bune calități cu comandă directă de

CAFEA

de Jamaica, Cuba, Ceylon, Iava-aur și Mocca.

Excelentă Cafea prăjită de PALERMO care la gust și aromă e fără pereche, în pachete originale de câte 1/2 kgr. 2 cor. și 20 fl.

Asortiment colosal de bogat în tot felul de

zaharicale diferite

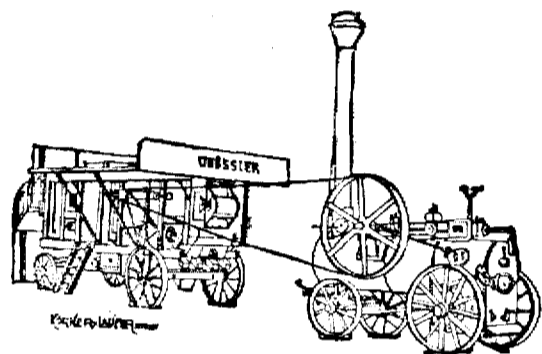
aranjate

în cutii de lux, și — măsurate.

Carol Drössler

Fabrică Ces. Reg. de mașine agricole.

Budapesta, VI. Váci körút 59.

Transportă automobile, locomotive cu vapor, grape de vapor, imblăcee cu vapor, imblăcee de mână (jărgányos) și motoare de ulei crud. Montează mori și tot felul de mașini agricole și economice.

**Mărfuri solide. : : : :
Condiții favorabile.**

Cataloge de prețuri și de celtueli, să trimitte gratis.

: : : : : Se caută agenți!

Nouă mină de marmoră.

Am onoare a aduce la prealabila cunoștință a onoratului public din loc și provincie, că

în Arad, strada Wesselényi No. 1.

am sortat corespunzător împrejurărilor de azi o

mină de marmoră

unde primesc spre efectuare ori-ce lucru aparținător industriei de marmoră, precum: Mobile de marmoră, întocmiri de scâlzi și scaune pentru măcelărie, întărirea pereților prin marmoră, marmoră pentru mese, etc. etc., în cea mai bună calitate și în ori-ce culoare. Preț moderat, serviciu prompt.

Cu stimă: **Binda Angelo.**

Anunț.

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică în Arad, Atzél Péter-u. No. 2. (la intrarea dela Zrinyi)

un biuro de imobile și zăloage (amane)

din încrederea unui institut de bani de primul rang în Europa, care a încredințat pe Dr. Heppes Béla cu reprezentarea juridică.

Ofer la toate băncile din provincie, din Budapesta sau străinătate pe lângă prețuri ieftine pentru imobile de pământ și case de închiriat pe amortizație sau împrumuturi de amanetare până la 65% a valorii imobilelor.

Ofer împrumut de oficiu în cel mai culant mod pe timp de 5—15 ani pentru oficeri în armată, la oficiant de stat, comitat, oraș, tren, persoane private pensionate și la astfel de pensionați cari au o pensie mai mare de 1100 coroane.

La aranjarea afacerilor de împrumut cel ce cere împrumutul n'are nici un fel de spese de preliminar.

Primesc încredințări de a cumpăra și vinde averi imobile, ca și de închirieri.

Primesc încredințări de parcelarea bunurilor, de vindere după parcelare sau de închiriere după metoda acesta.

Primesc în urma legăturilor mele cu „Institutul de credit din Budapesta” și „Societatea de credit din Viena” învoiri pe lângă cele mai culante condiții.

Cu stimă

Robitsek Kálmán

Institut de amanetare a imobilelor și zălogurilor.

Cămeși pentru bărbați, gulere, manșete și cravate.

Radó Sándor, Arad, Forray-u., casa Lukács (colț).

Instiintez pe p. t. publicul de dame, că am preluat magazinul de corsete al firmei **FRAȚII BRASSAY** și până ține le vind cu preț reduse.

Fourte mare asortiment de flanele și barchete ce se pot spăla.

Tot felul de ornamentice și căptușeli.

Bine-voitorul sprijin al onor. public, îl cere cu deosebită stimă:

An sosit toate noutățile de toamnă și iarnă cele mai elegante și de lipsă țesături, precum și negre — asortiment mare.

Serviciul prompt și conștientios.

Rado Sándor.

Pinză, șifon, canavas și rufe de pat.

Török e făcătorul norocului!

Neintrecut norocul ce favorizează banca noastră. În scurtă vreme am plătit peste 25 milioane coroane câștiguri on. noștri clienți; într'aceste două dintre cele mai mari și anume de două ori și anume: de două ori câștigul mare de **600.000** coroane.

și câștigul mare de **400.000** coroane.

mai departe 5 ori à **100.000**, 3 ori à **90.000**, 2 ori à **80.000**, 3 ori à **70.000**, de 3 à **60.000**, mai mult de **50.000**, **40.000**, **30.000**, **25.000**, **20.000**, **15.000**, **10.000**, **5.000**, **3000**, **1000**, **500**, Cor. și alte mai mari câștiguri.

Recomandăm prin urmare on. public, că la loteria de clasă ce va începe de curând, să participe cumpărând los din casă de bancă cu cele mai multe șanse de noroc.

La loteria de clasă ungară a 18-a ce va începe acum, vor cădea

62,500 câștiguri pe 125,000 lozuri și de tot se va trage la sorti câștiguri în sumă de **16 milioane 457,000 coroane.**

Comandă numărul ce Bani mulți ne sînt da vrăja vieții. Poate va surprinde bărbatul femeia-ori femeia bărbatului cumpărând un loz pe numele său. Întâmplarea joacă mare rol în viața omenească și ușor poate că tocmal prin o întâmplare norocoasă, să nimerești numărul D-tale, care va ieși din **corespunde numelui!** urna norocului.

Rendelje meg a neve mellett álló szerencseszámot!

Sok pénz széppé varázsolja az életet! Talán meglepi a férj a feleségét vagy az asszony az urat a neve mellett álló szerencseszámot! A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencseszám véletlen folytán a neve mellett számat eltalálta, melyre egy nagy nyereség jut.

Adam, Adel	4040	Dexsö, Erzsébet	6411	Iván, Jolán	12305	Otto, Melánia	20441
Adólar, Agnes	6814	Ede, Eszter	8868	Jakob, Jozsa	20284	Ödön, Narcisz	20989
Adóll, Agota	9007	Elek, Etel	19821	János, Judit	20983	Pal, Neszti	24286
Agoston, Amália	19162	Elemér, Flóra	20580	Jeno, Juliska	24283	Peter, Olga	24277
Agótar, Anca	20445	Emil, Franciska	22082	Jozsef, Karolin	24265	Pista, Paula	28876
Améri, Anatólia	21619	Endre, Frida	24252	Károly, Katalin	28874	Richard, Pelagio	32715
Alred, Apollonia	24245	Ernő, Genovéva	24363	Károly, Katalin	28874	Roszt, Petronela	35640
Arós, Aranka	24285	Ferenc, Gertrud	29638	Kornél, Klára	35318	Rudolf, Piroška	37411
Aróbrus, Berta	28881	Frigyes, Gabriella	34938	Kristóf, Klotild	36825	Salamon, Regina	38164
Aróras, Blanka	34352	Fülöp, Gizella	36779	Lajos, Kornelia	38138	Sándor, Rozsika	38238
Aróral, Borbála	36451	Gábor, Hedvig	38118	László, Krisztina	38228	Sándor, Rozalia	41921
Aróral, Boriska	37424	Gaspár, Heléna	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	83891
Arpad, Beth	38169	Gergely, Henriett	41795	Lipót, Laura	64204	Tamás, Sarolta	84769
Arhur, Bella	41794	Geza, Hermina	51898	Lorinc, Lenke	84738	Tibor, Szerena	86049
Aurel, Brigitta	41988	Gusztáv, Hilda	84702	Maóó, Leónia	86014	Yhamer, Theodora	92778
Atala, Cecilia	84309	György, Ibolyka	84780	Markus, Lidia	90370	Tivadár, Teréz	123503
Bajász, Cornelia	84778	Gyula, Iduska	89219	Márton, Lina	101939	Tóbiás, Terus	123504
Bálint, Dora	86065	Henrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123508
Barnabás, Dorottya	101404	Hermann, Ima	123501	Mihály, Luiza	123507	Viktor, Veronika	123510
Bela, Cecilia	106939	Hugo, Ika	123506	Miklós, Magdolna	123519	Vinós, Viktória	123520
Benedek, Eufemia	123505	Imac, Iren	123546	Miksa, Malvin	123514	Vince, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illes, Irma	123510	Mór, Marit	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Bánel, Ernesztin	123518	Imre, Izabella	123511	Nándor, Mária	5483	Zsigmond, Zuzsanna	123522
David, Eva	123517	István, Janka	3512	Orbán, Mártha	8828		
Denes, Evelin	5637	Izidor, Johanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

cel mai mare câștig eventual **1,000.000** coroane;

un beneficiu **600,000**, 1 câștig **400,000**, 1 à **200,000**, 2 à **100,000**, 2 à **90,000**, 2 à **80,000**, 2 à **70,000**, 2 à **60,000**, 1 à **50,000**, 3 à **40,000**, 3 à **30,000**, 6 à **25,000**, 9 à **20,000**, 13 à **15,000**, 44 à **10,000** și mai multe alte câștiguri.

Prețurile conform planului a lozurilor la clasa I.

1/8 loz original fl. — 75 adică 1 cor. 50 fil. 1/4 loz original fl. 150 adică 3 cor.
1/2 » » » 3 — » 6 — » 1/1 » » » 6 — » 12 »

Schimbul trimiterii sumei. Plan oficial gratuit. Comandă rugăm imediat, dar mai târziu până la

22 aprilie a. crt.

a ne trimite, după ce numerii de noroc de mai sus trec iute.

Török A. és Tsa,

Adresa telegrafică
Törökék, Budapest.

casă de bancă, Budapesta.

Adresa telegrafică
Törökék, Budapest.

Cea mai mare vânzare de lozuri de clasă.

Filialele noastre:

Központ: Teréz-körut 46/a.

I. filială Váci-körut 4/a.

II. filială Muzeum-körut 11/a.

Farmacia „MARIA AJUTĂTOARE“ a lui JAHNER RUDOLF

Timișoara-Fabric, Str. Principală 70.

Discretă și zilnică expediție cu posta. — Telefon 476.

„JAHNER“ Cremă neun- suroasă.

Cel mai nou produs ingenic pentru curățarea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bulele pricinuite de interbinteli, sgrăbuțele și alte necurățenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 tegulă . . . 1 coroană.

„Jahner“ pudră.

Non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos. Careea acoperă imperfecțiunile și e cu totul nestrucătoasă. În culorile: roză, alb și cremă. 1 cutie . . . 1 coroană.

„Jahner“ săpun.

1 bucată 60 de bani.

„Jahner“ pastă de dinți.

1 doză, 1 coroană.

„Jahner“ apă de gură.

Bună pentru curățarea gurii și a dinților. Excelență pentru înlăturarea mării și a mirosului răului. 1 sticlă, 1 cor. 30 bani.

„Jahner“ esență de par.

pentru creșterea părului și pentru negru, brun și blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ pomadă

pentru creșterea părului și pentru negru, brun și blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ vâpseală de păr

pentru a colora părul negru, brun și blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

Fluidul pentru reumatism și gicht, al doctorului Hoffmann. Medicament folositor de ani îndelungați împotriva gichtului, reumei, durerii de nervi, levrăgiei, reume, durerii de mușchi, exudate scelas, scurtimea membrilor, întepeneala mușchilor, coardelor, schilavirei și a durerilor din crucea spinării. 1 sticlă, 80 bani.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină. Pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner“ apă blondină.

pentru a colora părul în blond. 1 sticlă, 4 coroane.

„Jahner

In prețuita atențiune a arhitecților!

Lenkey Antal

zidar diplomat și întreprinzător-architect

ARAD, strada Szekeres Nro. 4.

Se recomandă atențiunei p. t. publicului din loc și din provincă care vrea să zidească, primind pe lângă prețuri moderate și pe lângă garanță tot felul de lucrări din branșa zidăriei anume: case de arindă, case private, cartele de vară și grânare precum și transformarea edificiilor vechi, a fațadelor și a pavagelor de cement și beton.

La dorință servesc gratuit cu planuri și cu preliminar de spese.

Strămutare de prăvălie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimaților mei cumpărători că prăvălia mea de pe strada Deák Ferencz nr. 36 — Arad am strămutat-o pe strada Deák Ferencz nr. 7,

unde de altfel având prăvălie, țin garnitură de salon, salon bărbătesc, cele trebuincioase pentru un prânzător modern, dela prețul cel mai ieftin până la cel mai scump, și la dorință efeptuesc în modul cel mai prompt. Vă rog, ca bunăvoința de până acum se o păstrați și pe viitor. Cu deosebită stimă

VARGA JÁNOS

TAPESIER

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 7.

— Magazin de jaluț cu automat. —

Serviciul prompt și conștientios!

Unde se adună Românii? La hotel „Palatin“

care e aranjat din nou în modul cel mai modern, cu odăi curate, foarte elegante și foarte eftine.

Unde e locul de întâlnire al inteligenței române în deosebi?

In restaurantul hotelului „Palatin“ al lui Ignatie Pașca.

Unde poți căpăta bere veritabilă de — Schwechat?

In restaurantul „Palatin“ al lui Ignatie Pașca.

Unde poți afla, în Arad, cele mai bune vinuri și beuturi?

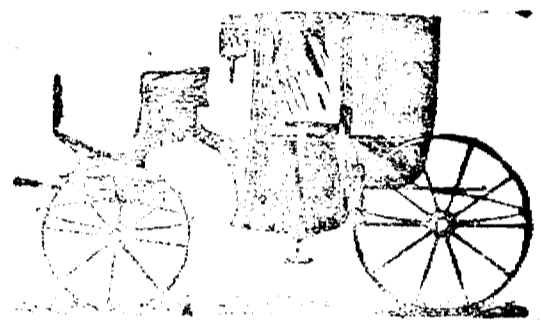
In restaurantul o o o o o „La Palatin“

Unde poți căpăta, în Arad, cele mai bine gătite mâncări?

Tot la „Palatin“, la restaurantul lui Ignatie Pașca!

Și tot acolo, în fie-care Sâmbătă, se capătă cirnați proaspeți și carne de porc. Abonamente se fac cu prețuri din cele mai convenabile.

Serviciul prompt și conștientios!

Kovács és Thomay

66 fauri 66

Arad, Kossuth-utca 2. sz.

Avem onoare a recomanda în prețiosul p. t. DV. sprijin, prăvălia noastră de renume pentru construirea de trăsuri.

După experiențele câștigate în 7 ani de-a rândul în fabrica de echipage imp. reg. de curte a FRĂȚILOR KLBER suntem în plăcuta pozițiune de a corespunde până chiar și celor mai extreme pretențiuni.

Fabricăm echipage noui conform comandel — și primim reparări pentru prețuri ieftine și culante.

Trăsuri gata în deposit.

Preț-curent gratis și franco.

Cu deosebită stimă

Kovács és Thomay

fauri.

În Arad, — încă n'a mai fost!

Orî-ce reparație de ceas numai 90 cr.

In partea teatrului

Am în deposit, în totdeauna, lucruri fine și prețuri cu adevărat ieftine.

Garanție de un an. Sticlă de ceas 10 cr.

Vörösmarty-utca 3.

Tot felul de ceasuri de buzunar, de părete și weckere (de deșteptat).

LA CEASORNICARUL

SZILÁGYI MÁRTON

≡ Nu e numai reclamă! ≡

Poftească oricine a se convinge că acolo se pot repara oroloage și ceasuri, bine, ieftin și conștientios. Tot acolo se primesc cafele de primul rang, și se angajază și ucenici pentru ceasornicărie.

Deschidere de atelier pentru lăcătușerie. Avis!

Atelier de lăcătușerie artistică și de construcție

cu onoare aduc la cunoștința onor. p. t. publicului că am deschis — pe Făczán-utca nr. 6 — în ARAD, aranjat modern, pentru a efectua orice în branșa aceasta.

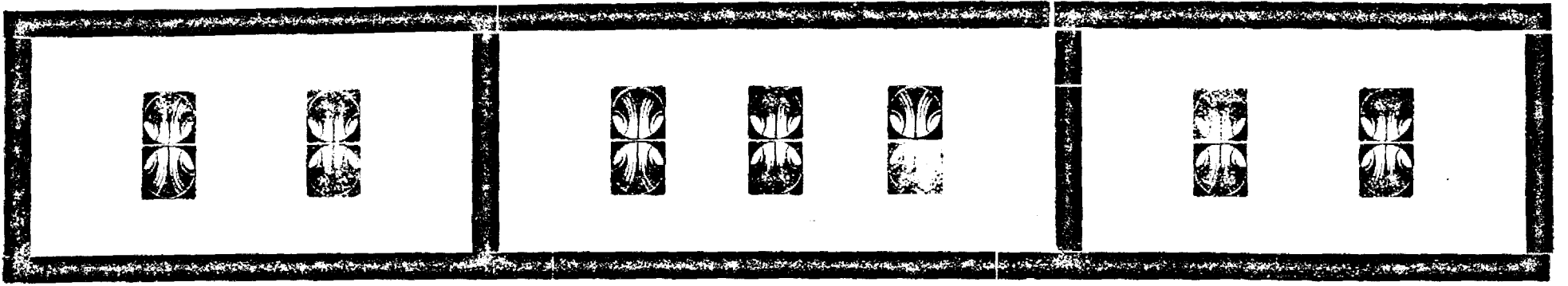
Execut: cămine, ineniatori, ferestre și uși de fier, țînii, prese de vin, șurube pentru poduri, trepte de fier, balcoane, rude de steaguri, mobile de fier, bănci pentru grădini, parafulgeri, tot felul de ferări, ca: grădele de morminte și cruci, instalare de fîntini cu pompe, reparări de case cu prețuri foarte convenabile — în schimbul unor execuțiuni perfecte.

Asigurând pe onor. public de serviciul meu prompt și corespunzător, mă rog pentru binevoitoru sprijin.

Cu deosebită stimă:

PANKER F. VICTOR

Mare asortiment de grădale pentru morminte în mărime naturală. — Modelele pot fi privite.

Alianța Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrata exclusiv de maeștrii aradani.

MARE ASORTIMENT DE PERDELE,
DIFERITE COVOARE ȘI COUVERTURI.

Înd scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maeștrii, punem la dispoziția onorabilului public

Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile!

Cu planuri servim gratuit.

Atragem atențiunea publicului asupra magazinului nostru principal din calea Archiducelui
Iosif No. 11. pe care îl ținem numai până în 1-a August.

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11.

